

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N^o 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Kroniek der Rechtspraak 1948-1950. — Personen en Familierecht :

VADERSCHAP EN AFTAMMING

I. — Ontkenning van vaderschap.

1. *Physische onmogelijkheid om gemeenschap te hebben* (art. 312) — *betekenis van het woord «verwijdering»*.

In tegenstelling met de uit de tekst van art. 316 spruitende ruime interpretatie van het woord *afwezigheid*, met het oog op het verlengen van de termijn (zie *infra*), is van stricte interpretatie, het begrip *verwijdering* in art. 312 als oorzaak van physische onmogelijkheid om gemeenschap te hebben. Aldus een arrest van het Hof van Gent (2e Kamer, 9 Maart 1949; R.W. 49-50, 119) waarin geoordeeld wordt dat de afstand tussen Elsene en Oostende waar de echtgenoten respectief verblijven, niet de verwijdering uitmaakt voorzien door art. 312 BWB. Het aanbod om de physische onmogelijkheid der gemeenschap te bewijzen is *niet ontvankelijk*.

De verwijdering moet volstrekt zijn, zodat er *onmogelijkheid* van gemeenschap uit volgt. De minste twijfel sluit dit absoluut karakter uit.

(In dezelfde zin De Page, dl. I, n^o 1081; Kluyskens, Personen, N^o 543, A).

2. *Opsluiting van de man in de gevangenis is de verwijdering welke de onmogelijkheid schept om gemeenschap te hebben.*

Indien de vrouw beweert dat zij tengevolge van enige onregelmatigheid toch met haar man in de strafinrichting gemeenschap kon hebben, dan zal zij het bewijs van deze uitzondering op de regel moeten aanbrengen.

(Rb. Antwerpen, 1e kamer, 3 Juni 1948; R.W. 1948-1949, 687).

3. *Betekenis der woorden «tengevolge van enig toeval» (l'effet de quelque accident).*

Deze vage woorden mogen ruim begrepen worden in die zin dat een ongeval vóór het huwelijk overkomen, de oorsprong van de onmogelijkheid tot verwekken zou mogen zijn. Aldus een *overbodig* motief in een vonnis der Burgerlijke Rechtbank van Brussel (13e Kamer, 30 Januari 1948; J. T. 1948, 216).

4. *Overspel van de vrouw als grond der vordering* (art. 313, al. 1).

a) Luidens art. 313 al. 1 BWB. kan het overspel van de vrouw slechts dan een grond zijn tot ontkenning van vaderschap, *indien de geboorte van het kind aan de man werd verborgen gehouden*. Uit het feit dat de man niet eens vermeldt of hij bij de geboorte afwezig was en pas vier dagen na de geboorte van het kind een rekest bij de Vrederechter indiende met het oog op de bijeenroeping van de familieraad tot benoeming van een voogd-ad-hoc, besluit het Hof van beroep te Brussel dat de geboorte hem niet verborgen gehouden werd (Brussel, 4e Kamer, 14 Juli 1949; R.W. 1949-50, 199).

Alhoewel opgemerkt kan worden dat deze beslissing slechts een betrekkelijke waarde heeft voor de uitlegging van deze tekst, daar ze bij verstek gewezen werd, zodat over dit punt geen tegensprakelijk debat werd gevoerd en de eiser eenvoudig weg geen elementen schijnt aangebracht te hebben aangaande de verduiking der geboorte, huldigt de Belgische rechtspraak betreffende dit element een strenge opvatting.

Aldus de Rechtbank van Brussel welke de afwezigheid van verduiking afleidt uit het feit dat de familieraad reeds vóór de geboorte een curator ad ventrem benoemde.

(Rb. Brussel, 13e Kamer, 30 Januari 1948; J.T. 1948, 216).

b) Wanneer blijkt dat de geboorte voor de man werd verborgen gehouden *kan het overspel bewezen worden met alle middelen van recht*. Art. 313 al. 1 veronderstelt niet de strafrechtelijke veroordeling wegens overspel. Deze opvatting wordt gehuldigd in een arrest van het Hof van Beroep te Gent, 2e kamer, dd. 9 Maart 1949 (R.W. 1949-50, p. 121) waarin het overspel afgeleid wordt uit ambtelijke bescheiden waaruit het samenleven als man en vrouw van de vrouw met een derde tijdens de wettelijke conceptietijd blijkt, en ook de morele onmogelijkheid voor de echtgenoot om met zijn vrouw samen te leven.

5. Art. 313 is, wat de verduiking betreft, ook van toepassing t.o. van de erfgenamen van de man indien het geding tegen hen gevoerd wordt.

(Rb. Brussel, 13e kamer, 30 Januari 1948; J. T. 1948, 216).

6. Ontkenning door eenvoudige verklaring.

a) Extensieve toepassing van de woorden « *na de beslissing waarbij de vrouw gemachtigd werd een afzonderlijke woonplaats te hebben.* » (art. 313, al. 2 BWB).

Het hoger aangehaalde arrest van het Hof van Brussel bekrachtigt de rechtspraak volgens dewelke de morele onmogelijkheid van samen wonen even goed vermoed wordt, in geval aan de vrouw geen afzonderlijke woonplaats werd aangewezen door een rechterlijke beslissing. De termijn van 300 dagen, voorzien door de tekst, neemt dan een aanvang vanaf het P.V. van niet-verzoening der echtgenoten. (Brussel, 4e kamer, 14 Juni 1949; R.W. 1949-50, 199). Deze beslissing merkt op, evenals een arrest van het Hof van Luik waarnaar verwezen wordt (Luik, 29 Nov. 1945; Pas. 1945, II, 50) dat tijdens de voortzetting van het geding tot echtscheiding de vrouw *in feite een afzonderlijke verblijfplaats had*. (zie hierover: Ch. Renard, Rev. Crit. 150, 246).

Dit afzonderlijk verblijven van echtgenoten tussen dewelke het geding tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed verder gaat, maakt, volgens de gevestigde rechtspraak, de morele onmogelijkheid uit tot samenwonen, krachtens dewelke de man het kind door zijn eenvoudige verklaring zal kunnen ontkennen.

b) Wat de motieven dezer beslissing betreft menen wij te moeten opmerken dat in dit arrest een leemte voorkomt welke aan deze uitbreiding van de tekst een praetoriaans uitzicht geeft. Inderdaad, het Hof neemt aan dat de voorwaarde van de gerechtelijke machtiging om afzonderlijk te wonen niet vereist is. Het Hof van Luik (1e kamer, 22 Maart 1945; Pas. 1945, II, 123) had juist gemotiveerd waar het oordeelt dat de vaststelling door de voorzitter, van de feitelijke scheiding der echtgenoten, en van hun niet-verzoening, en de toelating welke hij verleent om het geding verder te voeren, *gelijk staat met de rechterlijke beslissing* voorzien door art. 313 al. 2.

Nauwkeuriger nog, aldus de rechtbank van Marche, volgt deze interpretatie uit de beschouwing dat wanneer de echtgenote verstek doet, uiteraard geen gerechtelijke beslissing bestaat die haar machtigt een afzonderlijke verblijfplaats te hebben (Rb. Marche, 21 Nov. 1947; Pas. 1948, III, 30).

7. Andere bewijsmiddelen?

— *bewijs door onderzoek der bloedgroepen. Toelaatbaarheid.*

Het eerst in België, heeft het Hof van Beroep te Luik (1e kamer) bij arrest van 24 Juni 1948 (Pas. 48, 11, 95) het zogenaamde *bloedonderzoek* bevolen, en wel in een geding strekkend tot ontkenning van vaderschap. (Over dit onderzoek zie infra: opsporing van vaderschap). Men dient er hier de nadruk op te leggen hoe deze nieuwe bewijsvoering het eerst werd ingevoerd als bewijsmiddel in een eis, en niet als verweermiddel.

Het bloedonderzoek kan volgens de termen van het arrest het bewijs van overspel leveren, doordat dit het vaderschap van de echtgenoot kan uitsluiten. Ofschoon het niet het limitatief karakter van de door art. 313 voorziene bewijsvoering onderzoekt, stelt het Hof wel vast dat de geboorte verborgen gehouden werd voor de man. Alhoewel het op wetenschappelijk standpunt volledig is, levert het bloedonderzoek alleen

dis in rechte niet het bewijs van het niet-vaderschap, maar wel van het overspel, doordat dit laatste vaststaat wanneer bewezen is dat de man de vader van het kind niet is. Men merkt hierin een tegenstrijdigheid tussen de wettelijke en wetenschappelijke bewijsvoering die op zijn minst de zwakheid van het juridische zoeken naar bewijs onderlijnt.

(Zie over dit arrest: Ch. Renard, Rev. Crit., 1950, blz. 2421, n° 45).

8. Termijn voor het instellen der vordering. Verlenging — betekenis van het woord afwezigheid (art. 316 BWB.).

a) De termijn van één maand na de geboorte binnen de welke de vordering moet ingesteld worden, wordt luidens art. 316 al. 2 BWB. tot twee maanden verlengd, te rekenen vanaf zijn terugkeer, indien de man afwezig was op het ogenblik der geboorte.

Een verwijdering tussen Oostende en Elsene, respectievelijke verblijfplaats der echtgenoten, deed het Hof van Gent oordelen dat de afwezigheid een feitelijke vraag uitmaakt. De verwijdering, waaruit onwetendheid der geboorte spruit, volstaat, zonder dat hierbij een min of meer grote afstand in aanmerking dient genomen te worden (Gent 2e kamer, 9 Maart 1949; R.W. 1949-50, 119). Het Hof heeft hierin de zienswijze van De Page gehuldigd (dl. I, n° 1097, a) die terecht opmerkt dat de betekenis van het woord afwezigheid in de zin van niet-aanwezig zijn, spruit uit het eerste lid van hetzelfde artikel dat de termijn van één maand voorziet « *indien hij zich ter plaats bevindt waar het kind geboren is* ».

b) De tegenovergestelde zienswijze, o.i. volledig ten onrechte, dient een vonnis van de Rb. van Mechelen dd. 9 April 1945 (R. W. 1948-49, 757) tot grondslag.

Het verblijf van de man in een gevangenkamp in Duitsland, terwijl zijn echtgenote aan een kind het leven schenkt te Oostende, is volgens dit vonnis geen afwezigheid zoals vereist door art. 316 B.W.B.

c) daartegen bevestigde de rechtbank van Antwerpen (1e kamer, 3 Juni 1948, R.W. 48-49, 687) uitdrukkelijk dat het verblijf van de man in de gevangenissen of een strafinrichting de afwezigheid betekent in de zin van art. 316.

9. Rechtspleging — Provisie ad litem.

Het kind waartegen een vordering is ingesteld, strekkende tot de ontkenning van vaderschap, heeft het recht zich te verdedigen.

De voogd-ad-hoc, door de familieraad aangesteld, kan er niet toe gehouden worden tussen te komen in de kosten dezer procedure, welke hem niet persoonlijk aanbelangt.

Wanneer het kind niet beschikt over middelen die tot het voeren van het verweer in dit geding volstaan, mag de voogd-ad-hoc een provisie vorderen van de ouders die tot de onderhoudsplicht gehouden zijn.

De man die de vordering tot ontkenning van vaderschap heeft ingesteld wordt vermoed de wettelijke vader te zijn van het kind. (art. 312 BWB.).

Wanneer derhalve de behoeftige toestand van het kind noch het vermogen van de man betwist worden, en van de moeder niet gevorderd wordt dat zij zou bijdragen voor haar deel, moet de man de gevorderde provisie ad litem betalen, welke door de rechtbank voorlopig op 1,500 fr. wordt begroot.

Kosteloze Rechtspleging kan immers maar toegekend wanneer de schuldenaars der onderhoudsverplichting

zelf onbemiddeld zouden zijn. (Rb. Brussel, 9e K., 3 Juni 1950; Pas. 1950, III, 114).

10. Rechtspleging — voogd ad hoc — hoedanigheid

a) De voogd-ad-hoc, door de familieraad benoemd is niet de lasthebber van deze laatste, maar wel de vertegenwoordiger van het kind, met opdracht zijn wettigheid te verdedigen in de mate waarin de wet en de omstandigheden van de zaak hem dit toelaten. De familieraad moet derhalve de kosten van verweer evenmin dragen als de voogd-ad-hoc.

(Rb. Brussel, 9e K., 3 Juni 1950; Pas. 1950, III, 114).

Het zou geen zin hebben de voogd-ad-hoc te beschouwen als lasthebber van de familieraad. Er bestaat immers, althans theoretisch, een twistvraag in de Rechtsleer of het zelfs wel de familieraad, en niet eerder de Rechtbank is, die de voogd-ad-hoc moet aanduiden.

(Kluyskens, Personen- en familierecht, n° 555 — *Contra* De Page, dl I, n° 1100.)

b) In dit verband te vermelden, over de verschillende taken van voogd, voogd-ad-hoc, toeziende voogd en toeziende voogd-ad-hoc, de studie van dhr Vrederechter Van den Bergh, RW. 1948-49, 801.

II. — Natuurlijke kinderen — erkenning — wettiging en betwisting.

1. Wettiging van natuurlijk kind — gevolgen — tenietgaan met vernietiging der erkenning. (art. 331 en volg.).

De wettiging van een natuurlijk kind geeft het vanaf zijn geboorte dezelfde rechten als ware het uit het huwelijk geboren (art. 333 BWB.). Bij analogie met de wettige afstamming wordt het gewettigd kind behoord tegen de betwistingen gesteund op art. 339.

Dit veronderstelt echter dat het kind wettelijk erkend weze, deze erkenning is immers de oorzaak der wettiging.

Alle leugenachtig beweerde erkenning kan betwist worden, ook al werd deze door een wettiging gevolgd. Deze laatste verdwijnt met de vernietiging der erkenning (Brussel, 9e kamer, 17 Januari 1948; J.T. 1948, 656, met noot Mayné).

2. Wie kan de vordering tot betwisting van staat instellen? — belang van de aanleggers (339 BWB.).

Al wie een belang heeft bij de nietigverklaring kan de vordering instellen (art. 339 BWB.).

Aldus de verzekeraar tegen werkongevallen van de aansteller van het gewettigd kind, wiens ouders de vergoedingen voorzien door de wet op de arbeidsongevallen vorderen.

(Rb. Brussel, 9e kamer, 17 Januari 1948; J.T. 1948, 656 met noot M. Mayné.)

3. Grondslag der vordering (art. 339).

Is ontvankelijk en gegrond, de vordering tot nietigverklaring van een erkenning indien het bewezen wordt dat zij met de werkelijkheid niet overeenstemt, en gebeurde bv. uit inschikkelijkheid jegens de moeder van het kind.

(Rb. Brussel, 9e kamer, 10 Januari 1948; J.T. 1948, 95).

De rechtbank beschikt over een soevereine beoordelingsmacht, het bewijs kan door alle middelen van recht geleverd worden.

Dit zal het geval zijn bij twee achtereenvolgende erkenningen. Bij vonnis van 17 Januari 1948 (J.T. 1948, 656) werd door dezelfde rechtbank de erkenning, en

de er op volgende wettiging van een natuurlijk kind vernietigd.

De onwerkelijkheid der erkenning sproot uit het bewijs dat de erkenning vroeger door een andere vrouw gedaan, waarvan het natuurlijk moederschap uit verschillende elementen blijkt (zie nr. 5 infra), met de werkelijkheid overeenstemde, en uit de vaststelling dat de vrouw die de tweede erkenning deed, op het ogenblik der geboorte van het kind pas 12 jaar en 11 maanden oud was.

Op te merken dat volgens de rechtspraak de impuberteit van de moeder op zich zelf als voldoende beschouwd wordt. (zie Rép. Pr. Dr B. V° Paternité et filiation n° 119).

4. Bewijsvrijheid — bekentenis (art. 339).

Daar waar in een geding tot ontkenning van vaderschap de bekentenis van de moeder ongetwijfeld waardeeloos zou zijn, beveelt een vonnis van 11 October 1947 der Rb. van Brussel (9e kamer) vermeld in vonnis van dezelfde kamer dd. 17 Januari 1948, (J.T. 1948, 657) in een vordering tot betwisting van staat, strekkende tot nietigverklaring van een erkenning van natuurlijk kind, een verhoor over feiten en vraagpunten van verweerster.

Volgens De Page (dl. I nr 1148) is het bewijs hier volledig vrij vermits het niet gaat over de bestrijding van de acte zelf maar van haar waarachtigheid.

Wij kunnen hierbij opmerken dat de betwisting weliswaar van aard is de staat der personen te wijzigen, maar het openbaar belang is evenzeer betrokken bij de declaratieve vaststelling van de nietigheid der erkenning als bij het behoud van de juiste staat der personen.

(vgl. hetzelfde onderscheid: verbod van de bekentenis van het feit dat tot grondslag dient der vordering tot echtscheiding en toelaatbaarnheid van de bekentenis van het feit der verzoening der echtgenoten).

5. Natuurlijk kind. — moederschap.

De vermelding van de naam van de moeder in de geboorteakte stelt de moederlijke afstamming niet vast. Indien deze akte de vermelding van erkenning door deze inhoudt, bewijst de akte de afstamming.

De verklaring gedaan door de directeur van het moederhuis en vermeld in de geboorteakte is, tot tegenbewijs, een bewijs der echtheid van de erkenning gedaan door de moeder welke in de geboorteakte vermeld wordt.

(Brussel, 9e kamer, 17 Januari 1948; J.T. 1948, 656).

III. — Vordering tot gerechtelijke vaststelling van de natuurlijke afstamming en van het vermoedelijke vaderschap.

1. Internationaal privaatrecht.

De wet van 6 April 1908 (art. 340 en volg. BWB.) is van openbare orde. Zij strekt tot de bekrachtiging van de orde der families zowel Belgische als vreemde in België.

Niettemin wordt de bekwaamheid der vreemdelingen door hun persoonlijke wet geregeld; de toepassing van deze vreemde wetgeving kan slechts geweigerd worden door de Belgische rechtbanken indien zij in strijd is met het Belgisch Publiek recht dat van toepassing is op de Belgen evenals op de vreemdelingen, met het oog op de vrijwaring van de Staat.

De Belgische wet van 1908 en de Franse wet van 1912 zijn niet op essentiële punten in tegenstrijd. De onverjaarbaarheid der vordering luidens de Franse

wet mag ten voordele van een Frans kind in België door de rechtbanken toegepast worden, ook al ware, volgens de bepalingen van openbare orde, der Belgische wet, de vordering verjaard (art. 340 e.)

(Brussel, 2e kamer, 16 Maart 1949; J.T. 1949, 388 met noot R. Legros).

2. *Voorwaarden tot het opsporen van het natuurlijk vaderschap — art. 340 a 1° BWB. — bezit van Staat.*

De eerste der twee mogelijke gevallen, voorzien door art. 340 a BWB, opdat het onderzoek naar het vaderschap zou toegelaten zijn in het bezit van staat van onecht kind onder de omstandigheden voorzien bij artikel 321. Een vonnis van de Rechtbank van Brussel (22 April 1950, 9e k.; Pas. 1950, III, 89) merkt op dat deze verwijzing in art. 340 a naar 321 niet mag begrepen worden in de zin van letterlijke toepassing van deze laatste bepaling.

Art. 321 voorziet het bezit van staat van *wettig* kind terwijl art. 340 a de vaststelling van de natuurlijke afsamming nastreeft.

De « vereniging van feiten die de afstamming aantonen » moeten hier uitsluitend betrekking hebben op de natuurlijke afstamming terwijl er onder deze vermeld door art. 321 voorkomen die alleen met de staat van wettig kind kunnen verband houden.

In overeenstemming met rechtsleer en rechtspraak oordeelt de rechtbank dat het bewijs van bezit van staat niet vereist dat *alle omstandigheden voorzien door art. 321 BWB* verenigd wezen. Uit de voorbereidende werken van het Burgerlijk Wetboek spruit dat de opsomming ten titel van voorbeeld gedaan werd:

Volstaat derhalve voor het bezit van staat van natuurlijk kind, het bewijs dat de beweerde vader het kind behandeld heeft als zijn eigen kind, niet op voorbijgaande maar op *bestendige, volgehouden wijze*, met uitsluiting van alle dubbelzinnigheid Dit bezit van staat kan blijken uit ondubbelzinnige bekentenissen van vaderschap in briefwisseling uitgaande van verweerder.

3. *Vordering tot betaling van onderhoudsgeld en vergoeding der kraamkosten — vermoedelijk vaderschap, art. 340 b en c — bekwaamheid der minderjarige moeder.*

De Burgerlijke Rechtbank te Brugge oordeelde in vonnis van 13 Januari 1949 (RW. 48-49, 981) dat een minderjarige de vordering voorzien door art. 340 b en c en volg. zonder bijstand kan instellen wegens het strikt persoonlijk karakter ervan (aldus De Page, dl. I, n° 1171). Hetzelfde vonnis laat ook de vordering tot vergoeding der kraamkosten (art. 340 c) zonder bijstand toe, wegens haar nauw verband met de vordering tot onderhoudsgeld van het kind.

De vordering is weliswaar geen vordering van staat en wat de gevolgen betreft voor art. 340 b, volledig, en, in hoofdzaak voor art. 340 b, van patrimonialen aard, hetgeen zou toelaten de stevigheid van de vooropgestelde principes in twijfel te trekken, toch moet met de rechtbank van Brugge aangenomen worden dat zij, in de zin van art. 1166 BWB, uitsluitend aan de persoon verbonden is.

Art. 340 e zou anders geen zin hebben waar het bepaalt dat de vorderingen voorzien door 340 b en c respectievelijk aan de moeder en aan het kind persoonlijk toekomen. (Cl. Renard, Rev. Crit. 1948, p. 267).

4. *Wettelijk bewijs : erkenning in geschriften afkomstig van verweerder (art. 340 b, 1°)*

De erkenning gedaan in besluiten van verweerder door zijn pleitbezorger getekend, dat hij zijn verloofde vergezelde bij de geneesheer ten einde na te gaan of zij al dan niet zwanger was, houdt een impliciete bekentenis in van geslachtsbetrekkingen. Dit is echter niet de bekentenis in geschriften uitgaande van verweerder in de zin van art. 340 b, 1°.

Samen met de andere elementen der zaak kan deze leiden tot een geheel van vermoedens waaruit de geregelde en algemeen bekende aard der betrekkingen, voorzien door art. 340 b, 2°, blijkt. Deze zienswijze van de Rechtbank van Hoei (5 Juni 1947; Pas. 1948, III, 48) kan als al te restrictief beschouwd worden wat de zin betreft van het woord *geschrift* d.i. *akte*, en niet noodzakelijk een stuk door verweerder zelf geschreven of getekend (De Page, dl. I, n° 1206). Weliswaar spreekt 340 b, 1° van geschriften *afkomstig* van de verweerder. Doch, besluiten voor de verweerder, gaan zeker van hem uit.

Al te breed echter lijkt ons de samenvoeging van twee onvolledige bewijsvoeringen. Als een geschrift aangehaald wordt moet het op zich zelf een volledige bekentenis inhouden der geslachtsbetrekkingen *binnen de wettelijke conceptietermijn*. (De Page dl. I, n° 1206; Leclercq, la loi du 6 avril 1908, n° 32-33). Deze strikte interpretatie van het woord *erkenning* volgt uit de franse tekst: *aveu*. Private geschriften kunnen niets bijbrengen aan « algemene bekendheid » van de omgang. Twee halve bewijzen kunnen geen volledig bewijs vormen vermits art. 340 b slechts vier, limitatief opgesomde, *onderscheiden* bewijsvoeringen toelaat, welke op zich zelf moeten volstaan, ook al bestaat een grote vrijheid in het aanbrengen van elk bewijs.

De bewijzen zijn ten andere van een heel andere aard. Voor art. 340 b, 1°, volstaat één enkele verborgen geslachtsdaad tijdens de wettelijke conceptietermijn; in het 2e echter wordt geregelde en bekende omgang vereist. (Leclercq n° 32-31).

5. *Vervoermiddelen gemeen aan de vordering tot opsporing van het natuurlijk vaderschap, en het vermoedelijke vaderschap.*

Ondanks de ondubbelzinnige buitengerechtelijke bekentenis van vaderschap blijven de middelen van verweer, voorzien door art. 340 d mogelijk. (Cass. Frankrijk 25 Juli 1949; J.T. 1949, 445, met noot Ch. V.R.)

6. *De beslissende excepties voorzien door art. 340 d — de « exceptio plurimum constupratorum ».*

Volgens De Page, dl. I n° 1164 is vereist dat verweerder het bewijs zou leveren van geslachtelijk verkeer tussen de moeder van het kind en een derde « Mais la preuve sur ce point ne doit pas être absolue. Il suffit que ces relations soient démontrées *raisonnablement et humainement possibles* ». Dit principe werd toegepast door de 1ste kamer van het Hof van Beroep van Gent (14 Mei 1949, R.W. 49-50, 447): « Dat deze feiten weliswaar *geen rechtstreeks bewijs* leveren van geslachtelijk verkeer tussen de tweede geïntimeerde en andere jongens tijdens het wettelijk tijdperk der bevruchting, maar niettemin *van aard zijn om naar de gesteldheid van de menselijke natuur op zulkdanig verkeer uit te lopen* ». Het hof laat appellant toe het bewijs te leveren van feiten welke het

in zijn beschikkend gedeelte opsomt (R.W. 1949-50, 449).

7. *De andere middelen van verdediging. (art. 340 d) Principie.*

Art. 340 d laat niet alleen aan verweerder toe twee welbepaalde excepties te laten gelden, doch ook alle andere mogelijke middelen aan te voeren waaruit zou blijken dat hij de vader van het kind niet is (Rechtbank Brussel, 9e k., 22 April 1950; Pas. 1950, III, 89). De bewijsvoering is onbeperkt (Cass. Frankrijk, 25 Juli 1949, J.T. 1949, 445).

8. *Toepassing.*

Het beslist afbreken der betrekkingen kan geen negatie van het vaderschap betekenen. Integendeel zal dit feit meestal de aanleiding zijn om de vordering in te stellen tot opsporing van het vaderschap.

(Rb. Brussel, 9e kamer, 22 April 1950; Pas. 1950, III, 89).

9. *Toepassing — het bloedonderzoek.*

In een zeer degelijk en duidelijk advies behandelt dhr Advokaat-Generaal Van Houdt deze expertise als bewijs van uitsluiting van mogelijk vaderschap. Dit bewijsmiddel is door de wet niet voorzien, omdat in 1908 deze onderzoeksmethode onbekend was. Geen enkel argument kan er tegen ingebracht worden. Het Hof van Luik heeft deze expertise bevolen in een geding tot ontkenning van vaderschap (zie hoger). Het Hof van Gent (2e kamer), sloot zich bij arrest van 19 October 1949 bij deze zienswijze aan (R.W. 1949-50, 582). Immers de aanvang van art. 340 d laat alle middelen van bewijs toe: «onverminderd de andere middelen van verdediging». *Het bloedonderzoek is een wettelijk verweermiddel gesteund op de hedendaagse wetenschap.*

De opdracht van de deskundige, door het Hof bevolen luidt: «Overgaan tot de ontleding en de vergelijking van de bloedgroepen van het kind, van appellante en geintimeerde, en zeggen, in een gemotiveerd verslag of deze laatste, al dan niet, de vader van het kind kan zijn.»

Het Franse Hof van Cassatie, had enkele maanden vroeger, bij arrest van 25 Juli 1949 (J. T. 1949, 445), het bestreden arrest verbrekend, geoordeeld dat het ongeveer gelijklopende Franse art. 340 BWB. onbeperkt is ten aanzien der verdedigingsmiddelen van de beweerde vader, en dat derhalve het bestreden arrest ten onrechte de vraag strekkende tot het bloedonderzoek had afgewezen.

In een noot onder het arrest, vermeldt Mr Ch. Van Reepinghen een onuitgegeven arrest van het Hof van Brussel dat hetzelfde onderzoek der bloedgroepen beveelt (J. T. 1949, 447), zodat thans onze drie Hoven van beroep het bewijs door het onderzoek der bloedgroepen hebben bekrachtigd.

We vestigen er de aandacht op dat het bloedonderzoek slechts dienstig kan zijn tot *ontkennen* van vaderschap daar het alleen een vaderschap kan uitsluiten, meer niet. Daarom kan dit bewijs dienstig zijn, zowel voor de eiser in de ontkenning van vaderschap, als voor de verweerder in de opsporing van vaderschap. Het bewijs dat ze dienen te leveren hetzij als eiser, hetzij als verweerder is hetzelfde: uitsluiting van vaderschap (cfr. F. Van Hoorebeke, Rev. Dr. Pén. 1948).

10. *Minnelijke regeling vóór de voorzitter der recht-bank (art. 340 f) — latere erkenning van het kind door een derde.*

a) Wanneer de voorzitter het akkoord van partijen vaststelt tot regeling van een onderhoudsgeld voor het kind en de kraamkosten, maakt dit een gewone overeenkomst uit, waarvan de oorzaak is het feit van geslachtsbetrekkingen tijdens de wettelijke conceptietijd.

Uit dit principe meent het Hof van beroep van Luik te mogen afleiden (3e kamer, 26 Februari 1948, Pas. 1948, II, 24 — Rev. Crit. 1948, 278 met noot Prof. Renard) dat de latere erkenning de oorzaak van de opgenomen verbintenissen niet verwijderd. De achterstallige gelden en de kraamkosten blijven, aldus het arrest, tot op de datum dezer erkenning verschuldigd. *Vanaf die datum pas* wordt de onderhoudsverplichting voorzien door art. 340 b vervangen door de verbintenissen van de wettelijke vader.

Het Hof heeft het argument volgend uit het verklarend karakter van de erkenning van de hand gewezen, zeggend dat de gevolgen hiervan op de persoon die het kind erkende, pas vanaf de datum daarvan op hem wegen.

Het Hof van Luik oordeelt dat de oorzaak der betaling het feit is der bekende betrekkingen.

Het is juist dat het akkoord van de man om te betalen geen erkenning van zijn natuurlijk vaderschap inhoudt, maar de bekende betrekkingen zijn door de wet van 1908 met de sanctie van een onderhoudsverplichting voorzien, omdat de wetgever er een vermoeden van vaderschap, een *waarschijnlijk vaderschap* op doet rusten.

Dit vermoeden wordt door een wettelijke zekerheid van een latere erkenning teniet gedaan.

Deze latere erkenning heeft dus niet zoals het Hof oordeelt een volledige andere oorzaak, nl. het vaderschap. Het enige verschil is dat deze erkenning een *zeker vaderschap* vaststelt, daar waar vroeger slechts een *waarschijnlijk vaderschap* bestond. Deze opvatting alleen, legt art. 341 c uit dat een huwelijksbeletsel afleidt uit het vonnis krachtens art. 340 b geveld.

Deze zienswijze wordt door het Hof verworpen. Zij volgt echter uit de voorbereidende werken der wet, die dienaangaande geen twijfel overlaten. (Zie o.m. Leclercq, la loi du 6 avril 1908, n° 577; De Page, dl. I, 1199. *Contra*: Renard, Rev. Crit. 1948, 287).

De wetgever oordeelde dat het einde van de onderhoudsplicht wegens de erkenning door een derde zo van zelfsprekend was dat de wet het niet hoefde te vermelden. Zie verslag Senaat n° 109 in fine: «*Que devient l'obligation du défendeur vis-à-vis de l'enfant dans le cas où celui-ci avant l'expiration de sa dix-huitième année, serait reconnu ou même légitimé par un tiers? Evidemment, elle prend fin*».

Uit deze laatste woorden kan afgeleid worden dat *geen terugvordering van het reeds betaalde* mogelijk is: de erkenning door een derde doet de onderhoudsplicht alleen ophouden. (Cfr. Leclercq P., Loi du 6 avril 1908, n° 57, blz. XLVIII en 130; wat de erkenning tijdens het geding betreft; Ulix, l'action alimentaire des enfants naturels, blz. 104 n° 52 en volg., en n° 185). Deze oplossing schijnt zich op te dringen uit de voorbereidende werken ondanks het gemis aan logische eenheid die, ook hierin, tot uiting komt in de wet van 1908.

In dit verband moet de aandacht gevestigd worden op de critische noot van Prof. Renard over dit arrest van Luik, (Rev. Crit. 1948, blz. 278) waar deze auteur een grondig onderzoek wijdt aan de grondslag der wet van 1908: vaderschap, vermoedelijk vaderschap, of

betalingsplicht uitsluitend volgend uit de bewezen betrekkingen.

b) In bovenstaand arrest had het Hof van Luik ten voordele van de wettelijke vader de betwiste regel toegepast « *aliments ne s'arrent point* ». (Zie hierover De Page, dl. I, n° 553 en 562) op de voordeeling voorzien door de wet van 6 April 1908 (art. 340b).

De rechtbank van Brugge huldigt in een vonnis van 13 Januari 1949 (RW. 1948-49, 981) het tegenovergestelde ten laste van de vermoedelijke vader, dit in overeenstemming met de stelling van Prof. Kluyskens : « Eens dat de gegrondheid van de eis gerechtelijk vastgesteld is, werkt de opvoedings- en onderhoudsplicht van de veronderstelde vader, in principie, terug tot op de dag van de geboorte. De rechter is echter vrij, naar gelang van de omstandigheden, er anders over te beschikken. (Personen- en familierecht, n° 594). De auteur motiveert deze oplossing niet. Merken we ook op dat opvoedingsplicht in tegenstelling met geciteerde tekst, niet door de wet aan de vermoedelijke vader wordt opgelegd. Art. 340b spreekt alleen van een *jaarlijks pensioen voor zijn onderhoud en opvoeding*.

Wanneer de verplichting van de vermoedelijke vader terug werkt tot aan de geboorte (of juist wellicht tot aan de verwekking), dan zou men dit ongetwijfeld ook moeten aannemen voor de wettelijke vader. De wetgever van 1908 heeft echter de terugwerking hiervan willen uitsluiten, in die zin, dat de man, die op grond van 340b hetzij vrijwillig, hetzij na vonnis een onderhoudsgeld betaalde, dit niet zal kunnen terugvorderen. Zijn verplichting houdt slechts op vanaf de vaststelling door de erkenning, van het wettelijk vaderschap in hoofde van een derde.

11. Begroting van het bedrag van het onderhoudsgeld.

Het aangehaalde vonnis der rechtbank van Brugge laat het bedrag terecht afhangen van het sociaal milieu van partijen en voorziet een *progressiviteit* met de leeftijd van het kind.

(Rb. Brugge, 13 Januari 1949; RW. 1948-49, 981).

12. De wet van 1908 schafte art. 1382 niet af.

De wet van 1908 was reeds in grote trekken ge-

schetst door de Rechtspraak welke haar vooraf ging en een ruime toepassing van art. 1382 ten voordele van de moeder en het kind had gemaakt.

Het Hof van beroep te Gent (4e kamer) bij arrest van 9 April 1950 (RW. 49-50, 1544) deed een vonnis der Correctionele Rechtbank te niet, dat geoordeeld had dat zij zich luidens art. 340c en volgende onbevoegd moest verklaren in een eis tot schadevergoeding wegens verkrachting door verschillende mannen gepleegd.

Terecht merkt het Hof op dat art. 340 c het vaderschap (juister : het vermoedelijk vaderschap) veronderstelt en dat de vordering op grond van die bepaling door de daad van meerdere mannen alleen reeds uitgesloten zou zijn vermits het misdrijf zelf de exceptie uitmaakt voorzien door art. 340 d.

Het Hof veroordeelt de ouders solidair in toepassing van art. 50 R.B.W. wegens de schade spruitend uit de zwangerschap, bevalling en kinderlast, en voorziet uitdrukkelijk het onderhoud van het kind dat tengevolge dezer verkrachting geboren was.

Deze rechtspraak die van gezond verstand blijkt geeft is bovendien in overeenstemming met art. 340 c dat in fine de gemeenrechtelijke vordering op grond van 1382 ongeschonden laat bestaan.

13. Plaatselijke bevoegdheid.

De vordering tot gerechtelijke verklaring van het natuurlijk vaderschap is uiteraard een vordering van staat, vermits geen enkel afwijkend wettelijk voorschrift dienaangaande in de plaatselijke bevoegdheid voorziet is de rechter van de woonplaats van de verweerder bevoegd.

Deze regel geldt evenzeer t.o. van de erfgenamen van de overleden persoon aan wie het vaderschap door de eis wordt toegeschreven.

In geen geval kan derhalve bevoegd zijn de rechter van de plaats waar de nalatenschap is opengevalen. Aldus een vonnis der Rechtbank te Brussel dd. 23 October 1948 (J. T. 1949, 297).

Jan RONSE,

Advokaat bij het Hof van Beroep te Gent.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e kamer. — 21 December 1950.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. Bayot.

Advocaat-Generaal : M. Janssens de Bisthoven.

Arbeidsrecht. — Aan beslissingen van paritaire comités kan slechts verbindende kracht worden verleend door een koninklijk besluit.

Luidens art. 12 van het wetsbesluit van 9 Juni 1945 betreffende het statuut der paritaire comités kan alleen door een koninklijk besluit aan de door paritaire comités getroffen beslissingen verbindende kracht worden verleend.

P.V.B.A. Carrosserie Jonckheere t/
Vandendriessche Cyriel.

Gelet op de door de werkrechtensraad te Roeselare gewezen beslissing van 3 Maart 1949 ;

Over het eerste middel : schending van de artikelen 1101, 1108, 1134, 1984 van het Burgerlijk Wetboek, 10, 12 en 13 van de besluitwet van 9 Juni 1945 tot vaststelling van het statuut der Paritaire Comité's, 4bis van de besluitwet van 14 Mei 1946 betreffende de lonen en wedden, gewijzigd door de besluitwet van 21 Augustus 1946 ;

Doordat het bestreden vonnis na impliciet doch duidelijk vastgesteld te hebben dat er tussen eiseres en verweerder geen enkele overeenkomst gesloten werd waarbij eerstgenoemde zich zou verplicht hebben aan verweerder de som van 374 fr. 25 te betalen, zijnde het bedrag van een aanwezigheidspremie die, in zijn loon zou moeten begrepen worden voor de periode van 1 Juni tot 6 Augustus 1948, en zonder in feite vast te stellen dat (— wat door eiseres stellig ontkend werd —) eiseres aan een vertegenwoordiger of mandataris last gegeven zou hebben om in haar naam een dergelijke verbintenis aan te gaan,

eiseres niettemin veroordeeld heeft tot het betalen van gezegde som,

om reden dat een « beslissing » van een paritair Comité, geldende als « collectieve loonovereenkomst », bestaat had dat in de betrokken nijverheid de litigieuze aanwezigheidspremie in het loon van de werklieden zou begrepen worden, en dat deze « beslissing » door een besluit van de Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg d.d. 20 Juli 1948 (bij vergissing werd de datum van 7 Juli vermeld) bekrachtigd werd,

doch na vastgesteld te hebben dat deze « beslissing » door geen Koninklijk Besluit bekrachtigd geweest was, wanneer er enerzijds geen contractuele verplichtingen kunnen ontstaan indien de zogezegde schuldenaar zich niet ófwel persoonlijk, ófwel door tussenkomst van een daartoe gemandateerde lasthebber, tot een bepaalde verbintenis verplicht heeft,

wanneer er anderzijds geen verplichtingen kunnen ontstaan uit de beslissingen van de Paritaire Comité's, tenzij binnen het kader van hunne wettelijke bevoegdheid,

wanneer art. 10 van hogervermelde besluitwet van 9 Juni 1945 de paritaire comité's niet bevoegd maakt om collectieve arbeidsovereenkomsten te sluiten, die voor de werkgevers of werknemers zouden verplichtend zijn,

wanneer art. 12 derzelfde besluitwet uitdrukkelijk bepaalt dat enkel en alleen een Koninklijk Besluit aan de door de Paritaire Comité's getroffen beslissingen bindende kracht mag geven,

en wanneer art. 4 bis van de besluitwet van 14 Mei 1946 betreffende de lonen en wedden aan de Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg slechts de macht geeft toelating te verlenen tot het aanpassen van sommige lonen boven het door art. 1 bepaalde maximum, zonder echter aan gezegde Minister toe te laten loons-aanpassingen of verhogingen verplichtend te maken voor de werkgevers :

Overwegende dat de vordering door de verweerder in cassatie ingesteld ertoe strekte de aanlegster te doen veroordelen tot de betaling, voor de periode van 1 Juni tot 6 Augustus 1948, ener som van 374,25 fr., bedrag van een premie van 5 % voorzien in de overeenkomst gesloten de 27 December 1947 tussen vertegenwoordigers van de werkgevers en de werknemers van het metaalbewerkingsbedrijf;

Overwegende, enerzijds, dat uit de bestreden beslissing niet blijkt dat de aanlegster, zich persoonlijk, ofwel door lasthebber, zou verplicht hebben deze premie te betalen;

Overwegende, anderzijds, dat volgens art. 12 van het besluit-wet van 9 Juni 1945, een Koninklijk Besluit alleen bindende kracht aan de beslissingen der Paritaire Comité's kan geven; dat bij gebreke aan een dergelijk besluit deze beslissingen, zoals het verslag aan de Regent welke het besluit-wet voorafgaat het releveert, slechts een zedelijke verantwoordelijkheid mee-brengen;

Overwegende dat het ministerieel besluit van 20 Juli 1948, dat genomen werd krachtens de bepalingen van artikelen 4 en 4 bis van het besluit-wet van 14 Mei 1946, door het besluit van de Regent van 16 Juni 1947 gewijzigd, in casu geen andere draagwijdte heeft dan een afwijking toe te laten van het verbod de lonen te verhogen, verbod bepaald door voornoemd besluit-wet;

Overwegende dienvolgens dat, met te oordelen dat de beslissingen der Paritaire Comité's, niet door besluit van de Regent bekrachtigd, bindende kracht hebben als voortspruitende uit collectieve overeenkomsten welke geldig ontstaan zijn tussen de vertegenwoordigers van

partijen, de bestreden beslissing de in het middel bedoelde wetsbepalingen heeft geschonden;

Om deze redenen :

Verbreekt de bestreden beslissing;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van de werkrechtsheraad te Roeselare en dat melding ervan zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt de verweerder tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de werkrechtsheraad te Kortrijk.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 14 December 1950.

Eerste Voorzitter : M. Soenens.

Raadsheer-Verslaggever : M. Bail.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Militaire opeisingen. — Uitzonderlijk karakter van de bevoegdheid van de vrederechter krachtens artikel 16 van de wet van 12 Mei 1927. — Buitmaking door de vijand van een door de Belgische militaire overheid in gebruik opgeëist voorwerp. — Vreemde oorzaak in de zin van artikel 23.

Uit de artikelen 14 en 15 van de wet van 12 Mei 1927 op de militaire opeisingen moet worden afgeleid, dat de bij art. 16 bedoelde geschillen betrekking hebben op het bedrag der verschuldigde vergoedingen en niet op het principe zelf van het verschuldigd zijn ener vergoeding. Vermits de bij art. 16 bedoelde bevoegdheid, waar art. 25 naar verwijst, van uitzonderlijke aard is, is de bepaling van art. 16 slechts toepasselijk wanneer het geschil de regeling en de vereffening ener vergoeding betreft, niet, wanneer zoals in casu, het geschil het principe zelf van het verschuldigd zijn ener vergoeding betreft.

Uit art. 23 blijkt, dat de wetgever het oorlogsrisico, waaraan het krachtens opeising in gebruik van de Belgische overheid zijnde voorwerp is blootgesteld, niet ten laste van de Staat heeft willen brengen, doch deze laatste alleen heeft willen verplichten tot teruggave van het voorwerp onder voorwaarden, die gelijken op die welke ontstaan uit een huurovereenkomst, rekening houdend met de bestemming, welke de opeising door zichzelf medebracht.

Ten onrechte heeft het bestreden vonnis de « vreemde oorzaak » in de zin van art. 23 beperkt tot een « volstrekt onvoorzienbare gebeurtenis ».

Belgische Staat (Ministerie van Landsverdediging)
t./Savage A.

Gelet op het vonnis de 21 Maart 1949 door de Rechtbank van eerste aanleg te Luik, gewezen uitspraak doende in eerste en laatste aanleg;

Over het eerste middel : schending van artikel 97 van de Grondwet, van de artikelen 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24 en inzonderheid 25, 5de alinea van de wet van 12 Mei 1927 op de militaire opeisingen,

doordat de burgerlijke Rechtbank van eerste aanleg te Luik zich door het bestreden vonnis bevoegd heeft verklaard om in eerste en laatste aanleg kennis te nemen van een geschil nopens de betaling ener vergoeding met betrekking tot een door de wet van 12 Mei 1927 beheerste militaire opeising, 1) dan wan-

neer de rechterlijke macht, luidens de wet van 12 Mei 1927, enkel bevoegd is om kennis te nemen van de geschillen nopens de vergoedingen verschuldigd voor de militaire opeisingen, wanneer de door gezegde wet in het bijzonder ingerichte administratieve fase van het geschil afgesloten werd door de aan de burgemeester aangezegde weigering van de eigenaar van het opgeëiste voertuig; 2) dan wanneer bovendien, luidens de wet van 12 Mei 1927 tot regeling der militaire opeisingen, en inzonderheid luidens de in het middel opgenomen artikelen, de geschillen nopens de betaling van vergoedigen ten gevolge van door het Belgisch leger verrichte opeisingen in huur, tot de bevoegdheid behoren hetzij van de door gezegde wet ingestelde scheidsrechterlijke commissie, hetzij van de vrederechter,

doordat het bestreden vonnis, door zich bevoegd te verklaren, de in het middel aangehaalde artikelen heeft geschonden;

Overwegende dat art. 25, 5de alinea van de wet van 12 Mei 1927, hetwelk werd opgenomen in hoofdstuk VI betreffende het herstel van de schade voortvloeiende onder meer uit de beschadigingen en verliezen welke zich voordoen gedurende de tijd waaronder de militaire overheid de gebouwen en meubelen, waarvan het gebruik tijdelijk werd opgeëist in beslag heeft gehouden, bepaalt dat « de vergoedingen worden geregeld en uitbetaald zoals in zake opeising »;

Overwegende dat art. 16 derzelfde wet, ter zake van militaire opeising, voor de bepaling en de vereffening der voor de opeising verschuldigde vergoeding, bepaalt dat de vrederechter voor de geschillen bevoegd is...;

Overwegende dat uit de artikelen 14 en 15 moet worden afgeleid dat het bij art. 16 bedoeld geschil op het bedrag der verschuldigde vergoeding betrekking heeft en niet op het principe zelf van het verschuldigd zijn ener vergoeding;

Overwegende dat, vermits de bij art. 16 bedoelde bevoegdheid, en naar welke art. 25 verwijst, uitzonderlijk is, zij enkel mag worden toegepast in geval van regeling en vereffening ener vergoeding, en niet in het geval waarin, zoals in casu, het geschil loopt over het principe zelf van het verschuldigd zijn ener vergoeding, aangezien aanlegger vóór de rechter over de grond staande gehouden heeft dat het voertuig verloren is gegaan door een oorzaak welke hem vreemd is;

Daaruit volgt dat de bestreden beslissing, door de kennisneming te behouden van het geschil welks bedrag datgene van de gewone bevoegdheid van de vrederechter overschrijdt, geen enkele der in het middel aangeduide bepalingen heeft geschonden;

Over het tweede middel: schending van de artikelen 11 en 97 van de Grondwet, 14, 15, 16 en 23 van de wet van 12 Mei 1927 op de militaire opeisingen,

doordat het bestreden vonnis, na te hebben vastgesteld dat verweerders vrachtwagen de 10 Mei 1940 door het Belgisch leger in huur opgeëist en door de vijand als oorlogsbuit weggenomen werd, desniettemin aanlegger in verbreking heeft veroordeeld tot betaling van 12.000 frank, niet betwiste waarde van de vrachtwagen, om de reden dat aanlegger niet onwetend was van de gevaren aan welke de opgeëiste vrachtwagen ging blootgesteld zijn, en dat aanlegger in verbreking daarenboven, bij de capitulatie van het Duitse leger, op zijn beurt als oorlogsbuit het materieel heeft kunnen terugnemen op hetwelk de vijand in 1940 beslag had gelegd,

dat wanneer artikel 23 van de wet van 12 Mei 1927 aanlegger in verbreking ontheft van zijn verplichting tot het herstellen van de schade voortvloeiende uit het verlies van het opgeëiste voertuig wanneer het verlies

der zaak aan een vreemde oorzaak te wijten is, en dat het bewezen is dat het opgeëiste voertuig door het Duitse leger als oorlogsbuit in beslag werd genomen;

Overwegende dat het bestreden vonnis releveert dat verweerders voertuig door de militaire overheid in huur opgeëist werd, en dat niet wordt betwist dat het Duitse leger zich einde Mei 1940 « in het bezit stelde van de litigieuze vrachtauto als oorlogsbuit »;

Overwegende dat het de Staat verantwoordelijk verklaart voor het verlies van het aan verweerder toebehorende voertuig, om de redenen: 1) dat er enkel overmacht bestaat, naar de zin van artikel 23 van de wet van 12 Mei 1927, indien de gebeurtenis welke dezelve uitmaakt volstrekt onvoorzienbaar is geweest, en dat de inbeslagneming door de vijand van een militair vervoermiddel niet van dergelijke aard is; 2) dat, vermits de Duitse Staat, luidens artikel 53 par. 2 van het reglement toegevoegd aan het verdrag van Den Haag van 18 October 1907, goedgekeurd door de wet van 25 Mei 1910, verplicht was het voertuig terug te geven of deszelfs waarde te betalen, deze verplichting « op het Belgisch leger overging » hetwelk tegelijk met de andere geallieerde legers, ten gevolge van de capitulatie van het Duitse leger bezit nam van het vermogen van de Duitse Staat; 3) dat in iedere onderstelling, de opeising, bij gebrek aan vergoeding, voor het verlies van de in huur opgeëiste zaak, een onteigening zonder schadeloosstelling zou uitmaken, welke door artikel 11 der Grondwet wordt verboden;

Overwegende, enerzijds, dat uit artikel 23 van de wet van 12 Mei 1927 blijkt dat de wetgever niet meer ten laste van de Staat heeft willen leggen het oorlogsrisico uit hoofde van zijn militaire opeisingen voor tijdelijk gebruik, maar hem enkel tot schuldenaar van de teruggave heeft willen maken in omstandigheden welke van gelijke aard zijn als diegene die zouden voortvloeiende uit een huurovereenkomst, met inachtneming van de bestemming welke de opeising door zichzelf impliceerde; dat het de rechterlijke macht niet toebehoort over de overeenkomstigheid dezer wetsbepaling met artikel 11 der Grondwet te oordelen;

Overwegende dat het vonnis, door de bij artikel 23 van de wet van 12 Mei 1927 bedoelde vreemde oorzaak te beperken tot het overkomen van een volstrekt onvoorzienbare gebeurtenis, deze bepaling schendt;

Overwegende, anderzijds, dat geen enkele bepaling der wet de Belgische Staat verplicht tot het uitvoeren van de verbintenissen welke door het Duitse leger of de Duitse Staat werden aangegaan;

Overwegende, dienvolgens, dat het middel gegrond is;

Om die redenen:

Verbreekt het bestreden vonnis, behalve voor zoveel het de Rechtbank van eerste aanleg bevoegd verklaart;

Beveelt dat onderhavig arrest zal worden overgeschreven in de registers van de Rechtbank van eerste aanleg te Luik en dat melding er van zal worden gemaakt op de kant van het gedeeltelijk vernietigd vonnis;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Verviers.

RAAD VAN STATE

4e Kamer — 3 Juli 1950.

Voorzitter : M. A. Vranckx (verslaggever).
Raadsheren : M.M. Mast en Buch.

Onderwijzend personeel. — Terbeschikkingstelling in het belang van de dienst. — Epuratie. — Retroactiviteit. — Bevoegdheid van de Raad van State.

Een besluit van de Minister van Openbaar Onderwijs, waarbij een onderwijzer ter beschikking gesteld wordt bij afdanking in het belang van de dienst, is niet een wijziging van een vroeger besluit van de Regent, waarbij aan de betrokkene een tuchtstraf werd opgelegd van zes maanden schorsing wegens gebrek aan burgertrouw.

Het ministerieel besluit houdt geen tuchtstraf in, wijzigd de vroeger uitgesproken tuchtstraf niet, en is slechts een administratieve maatregel in het belang van de dienst.

Voor de terbeschikkingstelling van een onderwijzer bij afdanking in het belang van de dienst is de beraadslaging in Ministerraad niet opgelegd (koninklijk besluit 18 Juli 1933 en koninklijk besluit 30 Maart 1939. Het koninklijk besluit van 2 April 1925 is opgeheven).

De bewering dat de Minister van Openbaar Onderwijs artikel 5 van het koninklijk besluit van 18 Juli 1933 ten onrechte zou toegepast hebben in gevallen van incivisme, wordt niet weerhouden.

Dit artikel beperkt de bevoegdheid van de Minister niet tot het geval van personeelsleden die, zonder ziek te zijn in de pathologische zin van het woord, een lichamelijke, intellectuele of beroeps-onbekwaamheid vertonen, die hun verwijdering uit de school rechtvaardigt, doch het is toepasselijk in alle gevallen waar het belang van de dienst zulks vergt.

De overheid die bevoegd is om een ambtenaar of bediende ter beschikking te stellen bij afdanking in het belang van de dienst, mag aan deze maatregel uitwerking verlenen voor de periode gedurende dewelke het belang van de dienst de verwijdering van de betrokkene uit zijn dienst vereiste, op voorwaarde dat gedurende die periode belanghebbende belet werd zijn dienst uit te oefenen, bij toepassing van regelmatige beslissingen, die getroffen werden door de overheid die hem heeft benoemd of door de overheid die bevoegd is om hem ter beschikking te stellen bij afdanking in het belang van de dienst.

Een verzoek strekkende tot het terug in actieve dienst nemen van een ambtenaar vanaf een bepaalde datum ressorteert onder de bevoegdheid van de Raad van State, zoals deze bij de wet van 23 December 1946 is vastgesteld.

M... t/ Belgische Staat (Minister van Openbaar Onderwijs).

De Raad van State,

.....

Gezien het verzoekschrift dd. 26 December 1949;

.....

Overwegende dat het verzoek strekt :

1° tot de nietigverklaring van de beslissing dd. 14 October 1949 van de Minister van Openbaar Onderwijs, waarbij verzoeker ter beschikking gesteld wordt bij afdanking in het belang van de dienst, met ingang van 21 Mei 1945;

2° tot het horen bevelen dat verzoeker van 21 Mei 1945 af terug in actieve dienst zal genomen worden met al de gevolgen die hieruit voor verzoeker voortvloeien;

Overwegende dat het college van burgemeester en schepenen der stad Oostende op 21 November 1944 besliste M... te schorsen bij ordemaatregel voor een duur van twee maanden, en de gouverneur der provincie West-Vlaanderen op 16 Januari 1945 deze schorsing verlengde met een termijn van twee maanden ingaande op 21 Januari 1945; dat ter zitting van 26 Januari 1945 de gemeenteraad besliste, op grond van artikel 25 van de samengeoordende wetten op het lager onderwijs, verzoeker af te zetten met ingang van 21 November 1944 en de Bestendige Deputatie van de Provinciale Raad van West-Vlaanderen op 16 Maart 1945 de beslissing van de gemeenteraad goedkeurde; dat verzoeker op 2 April 1945 bij de Regent beroep instelde tegen deze bzeslissing; dat, bij besluit van de Regent d.d. 2 Februari 1949, het beroep aanvaard werd en aan de betrokkene een tuchtstraf werd opgelegd van zes maanden schorsing, wegens gebrek aan burgertrouw; dat verzoeker dienvolgende op 14 Maart 1949 werd verzocht, door de burgemeester der stad Oostende, zijn dienst te hervatten; dat verzoeker zich op 15 Maart 1949 ter beschikking stelde van de bestuurder der school, maar daarbij incidenten plaats grepen; dat intussen, op 10 Februari 1949, de Minister het geval van betrokkene aan de consultatieve commissie, opgericht bij besluit van de Regent van 10 December 1947, onderwierp met het oog op de terbeschikkingstelling bij afdanking in het belang van de dienst; dat, ten slotte, op 14 October 1949 de Minister van Openbaar Onderwijs het bestreden besluit trof waarbij verzoeker ter beschikking gesteld wordt bij afdanking in het belang van de dienst, met ingang van 21 Mei 1945;

Overwegende dat verzoeker inroept dat de bestreden beslissing onwettelijk is omdat de Minister van Openbaar Onderwijs het recht niet heeft het besluit van de Regent d.d. 2 Februari 1949, waarbij een tuchtstraf werd uitgesproken, te wijzigen op 14 October 1949; dat de bestreden beslissing echter het bovenvermeld besluit van de Regent niet wijzigd en de uitgesproken tuchtstraf blijft bestaan; dat de bestreden beslissing geen tuchtstraf inhoudt, maar slechts een administratieve maatregel daartelt in het belang van de dienst;

Overwegende dat verzoeker laat gelden dat, overeenkomstig het bepaalde bij artikel 5 van het koninklijk besluit van 2 April 1925, de terbeschikkingstelling bij afdanking in het belang van de dienst slechts kan uitgesproken worden na beraadslaging in de Ministerraad, en ter zake deze formaliteit niet vervuld werd; dat de tegenpartij terecht aanvoert dat dit koninklijk besluit van 2 April 1925 uitdrukkelijk werd opgeheven bij dat van 30 Maart 1939 betreffende de terbeschikkingstelling van het Rijkspersoneel, en trouwens de leden van het personeel van het lager onderwijs onderworpen zijn aan een speciaal statuut in zake terbeschikkingstelling, dat vervat is in het koninklijk besluit van 18 Juli 1933; dat de beraadslaging in Ministerraad bij dit koninklijk besluit niet wordt opgelegd;

Overwegende dat verzoeker ten onrechte inroept dat artikel 5 van het koninklijk besluit van 18 Juli 1933 door de Minister van Openbaar Onderwijs ten onrechte wordt toegepast in de gevallen van incivisme, daar dit artikel in de geest van de wetgever slechts toepasselijk zou zijn op personeelsleden die, zonder ziek te zijn in de pathologische zin van het woord, een

lichamelijke, intellectuele of beroepsbekwaamheid vertonen, die hun verwijdering uit de school rechtvaardigt; dat dit artikel 5 de bevoegdheid van de Minister niet beperkt tot de gevallen door de verzoeker opgesomd, en toepasselijk is wanneer het belang van de dienst zulks vergt;

Overwegende dat verzoeker ten slotte aanvoert dat de tegenpartij hare macht overschreden heeft door aan het bestreden besluit terugwerkende kracht te verlenen van 21 Mei 1945 af;

Overwegende dat de overheid, die bevoegd is om een ambtenaar of bediende ter beschikking te stellen bij afdanking in het belang van de dienst, aan deze maatregel uitwerking mag verlenen voor de periode gedurende dewelke het belang van de dienst de verwijdering van de betrokkene uit zijn dienst vereist; op voorwaarde dat gedurende die periode belanghebbende belet werd zijn dienst uit te oefenen, bij toepassing van regelmatige beslissingen, die getroffen werden door de overheid die hem heeft benoemd of door de overheid die bevoegd is om hem ter beschikking te stellen bij afdanking in het belang van de dienst;

Overwegende dat het verslag d.d. 1 Maart 1945 van de hoofdopziener Lambert besluit dat de wederverstijning van verzoeker in het gemeentelijk onderwijs voor onmogelijk diende geacht en verzoeker dan ook een andere betrekking had aanvaard; dat verzoeker regelmatig belet werd zijn dienst uit te oefenen door de beslissing d.d. 26 Januari 1945 van de gemeenteraad van Oostende; waarbij verzoeker werd afgezet, en de beslissing d.d. 16 Maart 1945 van de Bestendige Deputatie van de Provinciale Raad van West-Vlaanderen houdende goedkeuring der beslissing getroffen door de gemeenteraad van Oostende; dat, alvorens het besluit van de Regent d.d. 2 Februari 1949, houdende omzetting van de straf der afzetting in een tuchtstraf van zes maanden schorsing, op 15 Februari 1949 aan de stad Oostende betekend werd, de procedure van de terbeschikkingstelling bij afdanking in het belang van de dienst was ingezet, daar op 10 Februari 1949 de zaak van verzoeker was overgemaakt geworden door de Minister aan de consultatieve commissie opgericht bij besluit van de Regent van 10 December 1947; dat de Minister dan ook gerechtigd was aan het bestreden besluit terugwerkende kracht te verlenen van 21 Mei 1945 af;

Overwegende dat derhalve het verzoek ongegrond is;

Overwegende dat het tweede deel van het verzoek, strekkende tot het horen bevelen dat verzoeker van 21 Mei 1945 af terug in actieve dienst zal genomen worden, niet ressorteert onder de bevoegdheid van de Raad van State, zoals deze bij de wet van 23 December 1946 is vastgesteld;

Besluit:

Artikel 1. — Het verzoek is verworpen.

Artikel 2. — De betaling van het recht van 300 fr., wegens kosten, valt ten laste van de verzoeker.

RAAD VAN STATE

4de Kamer. — 3 Juli 1950.

Voorzitter: M. Vranckx.

Raadsheren: MM. Mast (verslaggever) en Buch.
Advocaat: Mr. G. Kerkhove (Oudenaarde).

1. **Commissie van Openbare Onderstand.** — Vereiste aanwezigheid voor geldige beslissing.
2. **Nietigverklaring.** — Machtsoverschrijding. — Ontvangen door de Kroon van een ongeldig beroep ingesteld door de C.O.O.

1. *Ongeldig is de beslissing van een Commissie van Openbare Onderstand waarbij slechts vier verkozen leden op de acht aanwezig waren bij de stemming (artikel 36, wet 10-3-1925).*
2. *Wanneer de beslissing van een Commissie van Openbare Onderstand tot het instellen van beroep tegen een voogdijbesluit der bestendige deputatie niet geldig genomen werd bij gemis aan het vereiste aanwezigheidsquorum der verkozen leden, overschrijdt de Kroon haar macht wanneer zij de niet-ontvankelijkheid van dit beroep niet uitspreekt.*

Hantson t/ Belgische Staat (Minister van Volksgezondheid en van het Gezin).

De Raad van State,

Gezien het verzoekschrift d.d. 12 Augustus 1949;

Overwegende dat het verzoek strekt tot de nietigverklaring van het besluit van de Regent d.d. 24 Juni 1949, waarbij het beroep l.d. 11 December 1948 ingewilligd werd dat door de Commissie van Openbare Onderstand van Ronse werd ingediend tegen de beslissing d.d. 16 November 1948 van de Bestendige Deputatie van de Provinciale Raad van Oost-Vlaanderen houdende weigering van goedkeuring van de beslissing d.d. 16 April 1945 van de Commissie van Openbare Onderstand van Ronse, waarbij de benoeming van verzoekster tot secretaresse dezer Commissie werd ingetrokken;

Overwegende dat verzoekster laat gelden dat de beslissing van de Commissie van Openbare Onderstand d.d. 10 December 1948, waarbij besloten werd beroep in te stellen tegen de beslissing van de Bestendige Deputatie, bij gemis aan de bij artikel 36 van de wet van 10 Maart 1925 vereiste meerderheid der in dienst zijnde leden niet geldig kon getroffen worden;

Overwegende dat de Commissie van Openbare Onderstand van Ronse uit acht verkozen leden bestaat; dat de beslissing d.d. 10 December 1948 genomen werd door vijf leden, waaronder de door de burgemeester afgevaardigde schepen, voorzitter van rechtswege; dat, luidens artikel 36 van de wet van 10 Maart 1925, de Commissies van Openbare Onderstand alleen dan kunnen beraadslagen wanneer de meerderheid der in dienst zijnde leden aanwezig is; dat bij de berekening van het vereiste aantal leden, slechts het aantal aanwezige verkozen leden in aanmerking dient genomen; dat uit het proces-verbaal van de zitting van de Commissie van Openbare Onderstand van Ronse d.d. 10 December 1948 blijkt dat, vermits slechts vier verkozen leden aanwezig waren bij de stemming, de beslissing om beroep aan te tekenen niet geldig kon getroffen worden;

Overwegende dat de tegenpartij haar macht heeft

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

overschreden wanneer zij de niet-ontvankelijkheid van een beroep, ingediend in strijd met artikel 36 der wet van 10 Maart 1925, niet uitgesproken heeft,

Besluit

Artikel 1. Het besluit van de Regent d.d. 24 Juni 1949 is vernietigd.

Artikel 2. Het arrest zal op dezelfde wijze bekendgemaakt worden als het vernietigd besluit van de Regent.

Artikel 3. De betaling van het recht van driehonderd frank, wegens kosten, valt ten laste van de tegenpartij.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6e Kamer. — 6 Januari 1951.

Voorzitter : M. Ooms.

Raadsheren : M.M. Malgaud en Michielsens.

Advocaat-Generaal : M. Van der Perren.

1. **Bevoegdheid.** — Onbevoegdheid van de rechtbank van koophandel om kennis te nemen van een geschil tussen de toebrenger van lichamelijk letsel en zijn verzekeraar.

2. **Burgerlijke rechtsvordering.** — Uitlegging van gerechtelijk contract in diër voege, dat het uitwerking kan hebben (artikel 1157 B.W.).

3. **Verzekering.** — Begrip « personenvervoer tegen betaling » in de verzekeringspolis.

1. *Blijkens de bewoordingen van het laatste lid van art. 12, wet van 25 Maart 1876, aangevuld door de wet van 27 Maart 1891, heeft de wetgever duidelijk zijn bedoeling uitgedrukt de rechterlijke bevoegdheid te regelen naar het voorwerp van het geschil. In een geding tussen hem, die lichamelijk letsel heeft toegebracht en zijn verzekeraar is de door lichamelijk letsel ontstane schade het voorwerp van het geschil, zodat de rechtbank van koophandel niet bevoegd is om van het geschil kennis te nemen.*

2. *Oorspronkelijk eiser — thans geïntimeerde — heeft tegelijk de uitvoering en de ontbinding van de verzekeringsovereenkomst gevorderd. Deze beide vorderingen zijn met elkaar in strijd. Zoals bij alle overeenkomsten moet echter bij het gerechtelijk contract de bedoeling van partijen in het oog worden gehouden en het contract moet worden uitgelegd in de zin, waarin het een uitwerking kan hebben (art. 1157 B. W.). Geheel het betoog van oorspronkelijk eiser strekt tot het bekomen van de overeengekomen schadeloosstelling; de vordering tot ontbinding, steunend op de enkele reden, dat de verzekeraar de vordering in rechte betwist, moet worden beschouwd als bij vergissing en ten onrechte gedaan, zodat de vordering tot uitvoering van de verzekeringsovereenkomst onvankelijk is.*

3. *Clausule in de verzekeringspolis, dat personenvervoer tegen betaling niet verzekerd is.*

Indien de autobestuurder van de vervoerde persoon enige vergelding mocht verwachten, doch het bedrag daarvan niet bepaald was en geen zekerheid bestaat, dat die vergelding in verhouding zou gestaan hebben tot de kosten en het tijdverlies van de autobestuurder, moet aangenomen worden dat bedoeld vervoer in hoofdzaak een bewezen dienst was, waardoor de vervoerde persoon bijkomstig de bedoeling had zijn dankbaarheid te betuigen, dus niet was een per-

sonenvervoer tegen betaling, zodat de verzekeraar tot schadeloosstelling verplicht is.

X... t/ Y...

Gezien het op 15 September 1949 door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Turnhout, zetelende in handelszaken, in regelmatigte vorm gewezen vonnis en de betekening daarvan, gedaan op 12 October 1949;

Overwegende dat het hoger beroep op 10 December 1950 in de wettige vorm en binnen de wettelijke termijn ingesteld werd;

Overwegende wat de bevoegdheid betreft, dat: luidens artikel 12 van de wet van 25 Maart 1876, aangevuld door de wet van 27 Maart 1891, de Rechtbank van Koophandel in geen geval kennis mag nemen van geschillen, die tot voorwerp hebben de herstelling van een door de dood van een persoon of door een lichamelijk letsel of een ziekte veroorzaakte schade;

Overwegende dat de wetgever met deze woorden duidelijk zijn bedoeling heeft uitgedrukt: de bevoegdheid te regelen volgens het voorwerp van het geschil; dat in het geding tussen de dader van lichamelijke letsels en zijn verzekeraar deze letsels het voorwerp van de betwisting zijn;

Dat de rechtspraak in dit geval de bevoegdheid van de Civiele Rechtbank erkend heeft (Hof van Verbreking 8 October 1908, Pas. I, 322 en 18 Maart 1909, Pas. I, 183), dat de eerste rechter, zetelende in handelszaken, dus onbevoegd was;

Overwegende dat een goede rechtspleging eist dat het Hof de zaak tot zich trekt, daar deze in staat van wijzen is; (Cass. 9 juillet 1891, Pas. 1891, I, 202);

Overwegende ten gronde, dat geïntimeerde, oorspronkelijke eiser, in zijn dagvaarding tegelijk de uitvoering en de ontbinding van het verzekeringscontract eist; dat deze eisen tegenstrijdig zijn en ook strijdig zijn met artikel 1184 van het Burgerlijk Wetboek;

dat echter in het gerechtelijk contract zoals in alle contracten de bedoeling van de partijen dient in het oog te worden gehouden en uitgelegd in de zin waarin het een uitwerking kan hebben (art. 1157 van het Burgerlijk Wetboek); dat heel het betoog van geïntimeerde strekt tot het bekomen van de overeengekomen vergoeding; de eis tot ontbinding, steunend op de enkele reden dat de verzekeraar de vordering in rechte betwist, aangezien moet worden als bij vergissing en ten onrechte uitgedrukt;

Overwegende, wat de aldus alleen overblijvende eis betreft, appellante beweert dat geïntimeerde geregeld op vermónde wijze personenvervoer deed tegen betaling, terwijl de verzekeringspolis uitdrukkelijk bepaalde dat zulk vervoer niet verzekerd was;

Overwegende dat het hierover bevolen getuigenverhoor nauw beperkt werd door het tussenvonnis, hetgeen door geen hoger beroep getroffen werd; dat in dit verhoor slechts twee getuigen gehoord werden;

Overwegende dat door het getuigenverhoor enkel vastgesteld werd dat de persoon, die het slachtoffer werd van bedoeld ongeval te voren twee maal vervoerd werd door geïntimeerde;

Dat deze de eerste maal als vergelding twee ingangskarten tot een feest ontving en de tweede maal de som van 125 frank voor een rit, die een aanzienlijke tijd heeft moeten duren; dat op de dag van het ongeval bedoelde persoon de bedoeling had na de aankomst te vragen welke de onkosten waren;

Overwegende dat deze aanduidingen niet het afdoende bewijs leveren van een betaald vervoer; dat geïntimeerde in de vermelde omstandigheden geen recht had op een prijs;

Dat, indien hij een vergelding mocht verwachten het bedrag daarvan onbepaald bleef; dat geen zekerheid bestaat, dat deze vergelding in verhouding zou gestaan hebben tot de kosten en het tijdverlies van geïntimeerde; dat, bij ontstentenis van voldoende kenmerken van een betaald vervoer, aangenomen moet worden dat bedoeld vervoer in hoofdzaak een bewezen dienst was, waarvoor op bijkomende wijze de vervoerde persoon de bedoeling had haar dankbaarheid te betuigen;

Overwegende dat bedoeld vervoer dus overeenkomstig de voorwaarden van de polis geschied is en appellante de bedongen vergoeding verschuldigd is;

Overwegende dat op voldoende wijze uit de stukken van het geding blijkt dat geïntimeerde als provisionele vergoeding voor bedoeld ongeval aan de benadeelde betaald heeft de som van 39.717,80 fr., in hoofdsom, intresten en kosten, vermeerderd met 163 fr. voor kosten van een bevel en 2.500 fr. voor de kosten van zijn verdediging, door de verzekeraar verschuldigd krachtens artikel 1 der bijzondere voorwaarden van de polis;

Overwegende dat geïntimeerde ook een som van 25.000 frank geëist heeft als vergoeding wegens stoffelijke en zedelijke schade, geleden door het feit dat hij het huidige proces heeft moeten voeren; dat het dienaangaande voldoende zal zijn er op te wijzen dat appellante niets anders gedaan heeft dan gebruik te maken van hun recht tot verdediging en geïntimeerde niet gerechtigd is zich hierover te beklagen;

Om die redenen :

Het Hof, gezien artikel 24 der wet van 15 Juni 1935; Gehoord ter openbare zitting, de heer Van der Perren, Advocaat generaal, in zijn eensluidend advies over de bevoegdheid;

Ontvangt het hoger beroep;

Zegt voor recht dat de Rechtbank van Eerste Aanleg, zetelende in handelszaken, onbevoegd was;

Doet het bestreden vonnis te niet;

Trekt de zaak tot zich, en, alle andere besluiten verwerpende, veroordeelt appellante aan geïntimeerde te betalen de som van 42.380,80 fr. met de gerechtelijke intresten;

Wijst geïntimeerde's (oorspronkelijke eiser) eisen tot betaling van 25.000 fr. en tot ontbinding van de overeenkomst af;

Veroordeelt appellante tot de kosten van haar verzet in eerste aanleg; veroordeelt ze voorts tot de $\frac{1}{2}$ van het overige der samengevoegde kosten van beide instanties;

Veroordeelt geïntimeerde tot het overige derde daarvan.

NOOT : Ad 1 : Verg. o.a. : Rb. v. Kph. Aalst, 22 Juli 1947, R. W. 1947-1948, 616; Rb. v. Kph. Sint Niklaas, 19 Augustus 1947, R. W. 1947-1948, 264; Rb. v. Kph. Gent, 30 October 1947, R. W. 1947-1948, 523; Rb. Hasselt, 6 April 1949, R. W. 1949-1950, 35; Rb. Dendermonde, 27 Januari 1950, R. W. 1949-1950, 1029; Rb. v. Kph. Leuven, 25 November 1949, R. W. 1949-1950, 1420; Rb. Brussel, 27 Maart 1950, R. W. 1949-1950, 1419.

Ad 2 : verg. noot onder Rb. Antwerpen, 25 Februari 1948, R. W., 1948-1949, 467.

Ad 3 : Verg. K. Van Baarle, De verantwoordelijkheid bij vervoer uit goedwilligheid, R. W. 1949-1950, 273.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE MECHELEN

25 September 1950.

Voorzitter : M. Hellemans.

Advocaten : Mrs Wagemans en Moeremans.

Aansprakelijkheid van politiek delinquent tegenover de staat. — Afwezigheid van morele schade. — Materiële schade bij gebrek aan bewijs, bepaald op 1 frank.

Wanneer de Staat een vordering tot schadevergoeding tegen politieke delinquenten instelt, handelt hij niet in de uitoefening van zijn souvereiniteit, maar als rechtspersoon; als zodanig kan hij, daar gevoels hem vreemd zijn, geen morele schade lijden.

Daar de Staat niet de vertegenwoordiger is van de private belangen der burgers, kan hij namens deze laatste ook geen morele schadevergoeding vorderen.

De Staat heeft ingevolge de door de veroordeelde gepleegde strafbare feiten materiële schade geleden, waarvan het bedrag, bij gebrek aan bewijs, op het symbolisch bedrag van 1 frank bepaald wordt.

Belgische Staat t/ V. d. V.

Aangezien de op artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek gesteunde vraag er toe strekt verweerder te horen veroordelen tot de betaling ener som van 50.000 frank als vergoeding der schade, zowel van morele als van stoffelijke aard, die eiser zou ondergaan hebben door de fout van verweerder;

Aangezien verweerder, die te Blaasveld het ambt van burgemeester uitoefende, propaganda voerde strekkende tot het aanwenden van strijd- en werkrachten ten voordele van de vijand en tot het bevorderen der Duitsgezinde politieke instellingen, bij vonnis van de Krijgsraad te Mechelen dd. 10 December 1946, hetwelk in kracht van gewijsde getreden is, veroordeeld werd tot een gevangenisstraf van achttien maanden;

Aangezien verweerder het bestaan van alle morele of materiële schade en van elk causaal verband tussen fout en schade ontkent;

A. Wat betreft de morele schade :

Aangezien de Staat, bij het instellen van een geding in schadevergoeding niet handelt in de uitoefening van zijn oppermacht, maar wel als rechtspersoon en derhalve, bij gebrek aan gevoels, geen morele schade kan lijden;

Aangezien de Staat ook niet de vertegenwoordiger is der private belangen der burgers en dus ook niet voor de morele schade van dezen kan optreden (Krijgsraad Antwerpen, 19 September 1945, in zake Timmermans, J. T. 1945, blz. 569);

B. Wat betreft de materiële schade en het oorzakelijk verband :

Aangezien door het plegen der misdrijven waarvoor hij veroordeeld werd, verweerder, op onrechtmatige wijze — vermits hij getrouwheid aan de Staat verschuldigd is — bijgedragen heeft om aan eiser stoffelijk nadeel te berokkenen, namelijk met hem te verplichten diensten tot het bestrijden der vijandelijke politiek in te richten en te bekostigen;

C. Wat betreft het bedrag der schade :

Aangezien eiser vordert dat de Rechtbank hem 50.000 frank schadevergoeding zou toekennen, doch

geen enkel bestanddeel tot staving zijner schatting overlegt en derhalve vraagt dat de schadevergoeding, geraamd « ex aequo et bono » op hoger gezegde som, zou vastgesteld worden;

Aangezien bij ontstentenis van elk waarderings-element of vergelijkingspunt betreffende de omvang der schade berokkend door misdrijven van politieke aard, de toekenning van belangrijke sommen niet meer « ex aequo et bono » geschiedt, maar op een wijze die als willekeurig mag betiteld worden en van aard is aanleiding te geven tot het stellen van eisen in schadevergoeding, waarvan het bedrag niet in verhouding van de schade maar van de betaalkracht van verweerder zou zijn;

Aangezien inderdaad de schade die door eiser op 50.000 frank geschat wordt, evenzeer op het tiende deel als op het tiendubbel of elk andere som had kunnen geraamd worden, zonder dat de Rechtbank zich rekenschap zou kunnen geven of er de minste verhouding bestaat tussen het bedrag en de werkelijk geleden schade;

Aangezien hoewel het bedrag niet kan bepaald worden, de werkelijkheid van een zekere schade onbetwistbaar is; dat het dan ook past deze stoffelijke schade vast te stellen op het symbolisch bedrag van één frank, zoals algemeen aangenomen wordt voor de vergoeding van sommige morele schaden en waarvan ook geen bedrag kan bepaald worden;

Aangezien de bepalingen van de artikelen 2, 34, 36, 37, 40, 41 der wet van 15 Juni 1935, op het gebruik der talen in gerechtszaken, werden nageleefd;

Om deze redenen,

de Rechtbank, alle verdere of strijdige besluiten verwerpende, veroordeelt verweerder tot de betaling aan eiser van één frank, verhoogd met de gerechtelijke interesten;

Veroordeelt hem alsnog tot de kosten van het geding;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad niet-teenstaande hoger beroep en zonder borg, uitgenomen wat de kosten betreft.

NOOT: Verg. o.a. Rb. Leuven, 1 October 1947, R. W. 1947-1948, 383; Rb. Brussel, 9 October 1947, R. W. 1947-1948, 677; Rb. Brussel, 13 Januari 1948, R. W. 1947-1948, 802; Rb. Hasselt, 15 Januari 1948, R. W. 1947-1948, 1087; Rb. Brussel, 27 April 1947, R. W. 1947-1948, 1215; Hof Gent, 2 Juni 1949, R. W. 1949-1950, 27; Hof Brussel, 25 Mei 1949, R. W. 1949-1950, 77; Rb. Brussel, 20 December 1949, R. W. 1949-1950, 948.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

3e Kamer. — 20 October 1950.

Voorzitter: M. H. Herkens.

Referendaris: M. Naulaerts.

Advocaten: Mrs. E. Buysse loco J. Ronse
en J. van Alsenoy.

Fabrieksmerk. — Eerste kennelijk gebruik in het koninkrijk. — Vereiste voor de erkenning van een afbeeldsel als fabrieksmerk. — Vereisten voor vordering uit oneerlijke mededinging.

Het recht op een fabrieksmerk wordt verworven door het eerste kennelijk gebruik in het koninkrijk; daartoe is niet vereist, dat het merk in alle delen

van het koninkrijk bekend is. De notoriëteit bestaat van het ogenblik, dat het merk in de betrokken middens bekend is als onderscheidend kenmerk van een handelsproduct, zelfs indien dit in een vrij beperkte kring wordt verhandeld.

Een afbeeldsel kan slechts als fabrieksmerk worden beschermd, indien het door zijn uiterlijk en vorm enige originaliteit vertoont.

De gelijkenis tussen de door twee concurrenten gebruikte etiketten kan aanleiding geven tot een vordering wegens oneerlijke mededinging, doch alleen voor zover het opzet om verwarring te stichten en de mogelijkheid van verwarring vaststaan.

De Schepper t/ Mellaerts.

Overwegende, ten aanzien van de feiten, dat eiser 26 December 1946 ter griffie van de Rechtbank van Koophandel te Gent een fabrieksmerk heeft gedeponeerd onder n° 2494, verbeeldend de benaming « Hertekamp », waaronder het woord « Schiedam », van elkander gescheiden door een lijn, met onderaan de afbeelding van een hertekop, op een achtergrond, hebbende de vorm van een gelijkbenige driehoek, en daaronder de woorden « Prima kwaliteit - Produkt Bruggeman »;

Dat gedaagde sedert jaren in het Antwerpse Schiedammer jenever produceert en verkoopt in flessen, voorzien van een etiket voorstellende onder de woorden « Oude Schiedam Jenever » de kop van een reebok, met daaronder in kleine tekst het woord « Hertekop »; dat hij die benaming en afbeelding niet als fabrieksmerk heeft gedeponeerd;

Overwegende, dat eiser, stellende dat gedaagde door het gebruik van het woord « Hertekop » en de afbeelding van een hertekop zich schuldig maakt aan namaking van fabrieksmerk, althans aan oneerlijke mededinging, bij exploit van 24 December 1949 gedaagde heeft gedagvaard ten einde bij vonnis, uitvoerbaar bij voorraad, te worden veroordeeld om aan eiser te betalen de som van 1 fr. als schadevergoeding, zich verbod te horen doen zijn product voortaan nog te verkopen onder de bestreden voorstelling, met bevel de in omloop zijnde kruiken onmiddellijk uit de handel terug te trekken, en te horen bevelen dat het vonnis zal worden aangeplakt te Antwerpen en te Gent en zal worden bekendgemaakt in drie dagbladen naar eisers keuze, de kosten hiervan door de gedaagde verschuldigd zijnde op vertoon van de daarop betrekking hebbende kwijtingen met verwijzing van gedaagde in de proceskosten;

Overwegende, in rechte, dat gedaagde in de eerste plaats heeft aangevoerd: dat hij reeds in 1929 Schiedammer jenever verkocht in het Antwerpse onder de benaming « Hertekop »; dat eiser ook sedert jaren een gelijkaardig product verkoopt onder de benaming « Hertekop », doch dat zijn afzetgebied voor de oorlog zich slechts uitstreckte tot de stad Gent en omgeving; dat een fantasiebenaming beschermd kan zijn van stad tot stad; derhalve eiser door naderhand zijn product bekend te maken over gans het land aan gedaagde geen afbreuk kan doen in zijn verworven recht wat betreft het Antwerps afzetgebied;

Dat dit middel faalt; dat gedaagde hierbij het fabrieksmerk met de firmabenoaming verwart; dat het recht op een fabrieksmerk slechts verworven wordt door het eerste kennelijk gebruik in het koninkrijk; dat het merk daarom niet in alle delen van het koninkrijk moet bekend zijn; dat de notoriëteit bestaat van het ogenblik dat het merk in de betrokken middens bekend is als onderscheidend kenmerk van een handelsproduct, zelfs indien het product in een nogal

beperkt midden wordt verhandeld; (R.P.D.B. v° Propriété industrielle n° 256 en qq.; Nouvelles Droits intellect. II, Marques de Fabrique, n° 92 en qq.)

Dat eiser onder aanbod van getuigenbewijs heeft aangevoerd dat hij van 1921 af reeds zijn merk in het koninkrijk op de markt heeft gebracht; dat hij althans in 1931 een prijscourant uitgaf, waarin de Schiedam «Hertekamp», tegen 27,75 fr. de liter werd aangeboden; dat dit als een voldoende aanwijzing van een daadwerkelijk gebruik van het merk kan worden aangezien;

Dat gedaagde daarentegen geen enkel bewijs van een voorafgaand gebruik wat betreft het merk «Hertekop» heeft bijgebracht noch aangeboden; dat hij zekere attesten heeft overgelegd van zijn leveranciers van etiketten, waaruit blijkt dat hij sedert 1932-1933 (dus na het gebruik door eiser van het merk «Hertekamp») etiketten heeft gebruikt met de afbeelding van de kop van een reebok; dat de benaming «Hertekop» hierop zelfs niet voorkomt, doch alleen de firmanaam «Distilleerderij La Colombe»; dat derhalve eiser zich op het eerste gebruik van zijn fabrieksmerk mag beroepen en deswege ontkennelijk is om de actie wegens namaking in te stellen van het ogenblik, dat hij de formaliteit van de nederlegging heeft vervuld; ((Bergen, 14.10.1924, B. P. 1925, blz. 81);

Overwegende, dat gedaagde ten gronde heeft betoogd dat hij noch door de benaming van zijn product, noch door het gebruikt etiket, het merk van de eiser heeft nagemaakt; dat de rechtbank zich met dit standpunt kan verenigen en van oordeel is, dat er geen verwarring mogelijk is tussen bedoelde merken;

Overwegende, dat eiser zich het afbeeldsel van een hertekop slechts exclusief als fabrieksmerk zou kunnen toeëigenen, indien het afbeeldsel door zijn uiterlijk en vorm enige originaliteit mocht vertonen; dat zulks ten deze het geval niet is; dat de afbeelding van de hertekop op het merk van eiser naar vorm en samenstelling banaal moet worden geacht; dat een gelijkaardige tekening voorkomt op talloze merken van likeuren en andere dranken en nu zeker publiek domein is geworden;

Dat anderzijds de benamingen «Hertekamp» en «Hertekop» zowel voor het gehoor als voor het gezicht voldoende van elkander verschillen; dat, hoewel beide partijen een gelijkaardig bedrijf uitoefenen, en zich tot hetzelfde publiek richten, haar cliënteel toch bestaat uit doorgaans oplettende personen, die zich niet onverschillig welk product in de hand laten spelen en in staat zijn een «Hertekamp» van een «Hertekop» evenals een «Hertekamp» van een «Hazekamp» te onderscheiden; dat een misleiding van de cliënteel also niet te vrezen is;

Dat mitsdien het gebruik van het afbeeldsel en van de benaming «Hertekop» door gedaagde niet als inbreuk op het merkenrecht kan worden aangezien;

Overwegende, dat eiser zijn vordering tevens heeft gegrond op oneerlijke mededinging; dat de gelijkenis tussen het etiket van eiser en dat van gedaagde aanleiding zou kunnen geven tot dusdanige vordering voor zover het opzet en de mogelijkheid van verwarring zouden vaststaan; (Nouvelles Loc. cit., I, v° Concurrence déloyale n° 224 en sq.; R. P. D. B. v° Concurrence illicite n° 238-242; v° 238-242; v° Propriété industrielle n° 608-610);

Dat de etiketten van gedaagde en van eiser merkwaaardige verscheidenheden vertonen, zo wat betreft de vorm en de kleur, als wat betreft de samenstelling: a) het etiket van eiser heeft de vorm van een omgekeerde driehoek en bedekt slecht een gedeelte van het vlak van de fles; de letters en de afbeelding zijn

zwart op wit; het etiket van gedaagde bedekt een gans vlak van de fles en is veelkleurig en met blauwe achtergrond; b) het etiket van eiser draagt in grote hoofdletters de benaming «Hertekamp Schiedam»; de daarmede overeenstemmende tekst op het etiket van gedaagde is «Oude Schiedam Jenever»; de benaming «Hertekop» is slechts in kleine rode letters op witte achtergrond vermeld onder de afbeelding van de kop van een reebok en is het minst in het oog vallend; c) de wit-zwarte hertekop van eisers etiket biedt niet de minste gelijkenis met de bruingroene reebokkop van gedaagde's etiket; d) beide flessen bevatten onderaan op het etiket een bevestiging, dat de inhoud Schiedammer jenever is; op de fles van eiser is die bevestiging getekend door een fictieve persoon «J. Hertekamp & Zoon»; de bevestiging van gedaagde draagt de eigen handtekening van gedaagde; Dat uit het vorenstaande volgt, dat het opzet om verwarring te stichten zeker niet aanwezig kan geacht worden bij gedaagde, te meer nu zijn product te Antwerpen bekend was, voordat eiser zich op die markt had toegelegd; dat de mogelijkheid van verwarring evenzeer uitgesloten blijft; dat een koper van een gemiddelde oplettendheid zich niet zal laten beetnemen door de oppervlakkige gelijkenis tussen de woorden «Hertekamp» en «Hertekop»; doch reeds door een vluchtige aanschouwing van de etiketten zich zal vergewissen, dat de jenever van gedaagde niets gemeens heeft met die van eiser; dat daarbij nog komt, dat de uitgang «Kamp», in de jeneverhandel evenzeer de aandacht trekt van de verbruiker, die geneigd is dusdanig product als afkomstig van een gelijknamig fabrikant aan te zien; dat eiser hierop trouwens heeft gespeculeerd, waar hij de waarborg van zijn product getekend heeft met de woorden «J. Hertekamp & Zoon», wat een louter verdichtsels is; dat daarentegen de benaming «Hertekop» op gedaagde's etiket kennelijk geen verdere strekking heeft dan het afbeeldsel met de overeenstemmende naam te onderstrepen (terwijl het feit, dat gedaagde hierbij een reebok met een hert heeft verward, niet tegen hem kan worden verklaard);

Dat mitsdien de eis niet voor toewijzing vatbaar is; Gezien de artikelen 2, 34, en 40 van de wet van 15 Juni 1935;

Rechtdoende: gaat voorbij het door de eiser subsidiair gedane aanbod van bewijs; verklaart eisers rechtsoverdring onvankelijk, doch niet gegrond; verwijst hem in de hierop gevallen kosten, tot de uitspraak van gedaagde op 20 fr. begroot.

NOOT: Verg. betreffende de vordering uit oneerlijke concurrentie o.a. R. v. Kph. Antwerpen (kortgeding), 17 Febr. 1948 en 19 April 1948, R.W. 1849-49, 910 en 911.

ARBEIDSGERECHT IN HOGER BEROEP TE BRUSSEL

Kamer voor Werklieden. 11 Augustus 1949.

Voorzitter: M. W. Verougstraete.

Advocaten: Mrs J. Le Maitre en J. Cortois.

Arbeidsovereenkomst. — Rechter niet gebonden aan de door de partijen aan hun rechtsverhouding gegeven qualificatie. — De rechter kan kwalificeren overeenkomstig de werkelijkheid: in casu niet leercontract doch arbeidsovereenkomst. — Loon volgens het gebruik.

Wanneer een ambachtsman een als leerjongen aan-

genomen jongeman gebruikt als loopjongen en arbeider, moet worden uitgemaakt, dat in werkelijkheid een arbeidsovereenkomst tussen partijen bestond. Het loon van de jonge man moet dus worden bepaald volgens het gebruik.

Ongeacht de naam, welke partijen aan de tussen hen bestaande rechtsverhouding hebben gegeven, is de rechter bevoegd deze rechtsbetrekking te kwalificeren en de juridische aard daarvan te bepalen overeenkomstig de werkelijkheid.

Tenseleer t/ Bellanger.

Aangezien het hoger beroep regelmatig is in de vorm en dat er tegen geen onontvankelijkheidsmiddel wordt opgeworpen;

Overwegende dat de eerste rechter in zijn vonnis van 10 Augustus 1948 terecht heeft vastgesteld, dat de aanlegger, heden appellant, aan de verplichtingen is te kort gebleven, die hem waren opgelegd door het leercontract, dat schriftelijk tussen partijen gesloten was;

Dat vaststaat dat appellant, die geïntimeerde als leerjongen had aangenomen voor een duur van drie jaren, ten einde hem de beroepskennis van radiotechnicus aan te leren, tegen betaling door appellant van een vergoeding, die deze zou bepalen volgens bekwaamheid, hem in de werkelijkheid misbruikte als loopjongen en als werkmans;

Overwegende dat, welke ook de naam weze die door partijen aan hun handelingen wordt gegeven, het de rechter toekomt deze handelingen te kwalificeren en de juridische aard te bepalen, die de overeenkomst uitgevoerd tussen partijen in de werkelijkheid heeft gehad;

Overwegende dat, indien aanvankelijk partijen wel een leercontract hadden gesloten, het in werkelijkheid een arbeidscontract is geweest, dat door appellant werd opgedrongen aan geïntimeerde, en dat door deze laatste werd uitgevoerd;

Overwegende dat de overeenkomst het loon van geïntimeerde niet heeft bepaald, dat dit dus moet worden vastgesteld volgen het gebruik;

Overwegende dat het loon, bepaald door de eerste rechter, overeenkomt met het gebruik in bedoeld beroep, en trouwens niet wordt betwist, evenmin als de waarde der uitrustingsbons;

Overwegende dat tegen de vonnissen van 4 Februari en 22 April 1949, geen enkel middel wordt opgeworpen, tenzij die welke hiervoor worden onderzocht;

Dat bijgevolg de vonnissen a quo dienen bevestigd te worden in hun geheel;

Om deze redenen:

Ontvangt het hoger beroep en er over rechtdoende; Bevestigt de bestreden vonnissen;

Veroordeelt appellant tot de kosten van het hoger beroep.

BIBLIOGRAPHIE

Michel MAGREZ: *De Werkrechtersraden*. — Studietoelichting en Dokumentatiedienst van het Algemeen Belgisch Vakverbond. — September 1950.

De bedoeling van deze uitgave is een handleiding voor de praktijk der werkrechtersraden te bezorgen aan de werkrechters, de vakbondsecretarissen en de bedienden der burelen voor arbeidsrecht.

Dit doel van de schrijver werd volledig bereikt. Het werk is vooral afgestemd op de praktijk en geeft

op duidelijke wijze het essentieelste van hetgeen al diegenen nodig hebben die in betrekking komen met de werkrechtersraad.

Verder bevat het boekje de tekst van de wetten alsmede een lijst van gemeenten met verwijzing naar het rechtsgebied van de werkrechtersraad waartoe elke gemeente behoort.

De Nederlandse vertaling van de hand van de Heer R. Cointre voldoet aan alle vereisten.

J. ME.

Marcel VERSCHULDEN: *Les séquestres*. — Brussel, Etabliss. E. Bruylant, 1951. 222 p.

Het is algemeen aanvaard dat de wetgeving op het sekwesteren een warboel is waarin zeer moeilijk een vaste lijn kan getrokken worden. Het is de bedoeling geweest van Mr Verschelden deze lijn toch te trekken en een grondig juridisch overzicht te geven van wetgeving en rechtspraak die het sekwesteren in België beheersen.

Laten wij dadelijk zeggen dat hij daarin uitstekend geslaagd is en dat zijn boek een zeer belangwekkende juridische uiteenzetting is geworden.

Het werk is ingedeeld in twee afdelingen: het sekwesteren der vijandelijke goederen en belangen en het sekwesteren der goederen van verdachten wegens delicten tegen de veiligheid van de staat.

Waar zo dikwijls beide systemen met elkaar verward worden heeft Mr Verschelden zoveel als dit doenlijk was uit de teksten algemene beginselen gelicht. Hij gaat in elk van de beide gedeelten van zijn werk artikelsgewijze de wettelijke bepalingen na en commenteert ze aan de hand van een zeer uitgebreide rechtspraak, die telkens grondig wordt onderzocht.

Niemand die zich met een geval van sekwesteren heeft bezig te houden zal kunnen nalaten het werk van Mr Verschelden te consulteren. Hij heeft door zijn grondige studie van dit zo speciale vraagstuk aan vele juristen een belangrijke dienst bewezen.

J. M.

Le Domaine, Recueils de la Société Jean Bodin, Ed. Scaldis, Wetteren, 1949, 300 p.

De in 1935 opgerichte *Société Jean Bodin pour l'Histoire comparative des Institutions*, die zich ten doel heeft gesteld de wetenschappelijke studies over de geschiedenis der instellingen volgens de vergelijkende methode en de gemeenschappelijke werken desaan gaande te steunen en te bevorderen, richt elk jaar een congres in, waarop verschillende mededelingen betreffende één centraal probleem worden gedaan. Het vierde recueil dezer Société bevat negen studies, gewijd aan het domein in de verschillende landen.

Achtereenvolgens bestuderen M. Jacques Pirenne het domein in het oud-Egyptische Rijk; M. A. Gonther de algemene inrichting van de Japanse Shô; M. C. Ostrogorsky het groot domein in het Byzantijns Rijk; M. Alexander Eck het groot domein in het middeleeuwse Rusland; M. Ch. Edm. Perrin het groot domein in het middeleeuwse Duitsland; M. A. Dumas het domaniaal regime en de feodaliteit in het middeleeuwse Frankrijk; M. P. S. Leicht over de grote domeinen in Noord-Italië gedurende de 10-12^e eeuwen; M. Charles Verlinden over het groot domein in de christene Iberische staten, en M. F. Jouon de Longrais over de Seignory in het middeleeuwse Engeland.

Voorwaar een reeks belangrijke synthetissen over een zeer belangrijk probleem uit de rechtsgeschiedenis.

L. Th. Maes.

Karl SIMON. — Abendländische Gerechtigkeitsbilder.
— Verlag von Waldemar Kramer, Frankfurt a.M.,
1948, 112 p. en 10 platen.

Dr Karl Simon, de in 1948 overleden oud-conservator van het Historisch Museum te Frankfurt a. Main, heeft in bovengemeld boekje een mooie studie gepubliceerd over een aantal barokke « Gerechtigkeitsbilder », welke in de thans verwoeste Römer te Frankfurt opgehangen waren. Hij vergeleek ze met een aantal schilderijen over hetzelfde onderwerp uit Nederland, o.a. deze van Kempen (raadhuys), Utrecht (Lichtenberg-huis), Middelburg (raadhuys), Venloo (raadhuys), 's Hertogenbosch (raadhuys), Amsterdam (raadhuys), Leiden (raadhuys en Waag), Maastricht (raadhuys), Breda (raadhuys) en vooral deze van het raadhuys te Alkmaar.

Dit boek vormt een prachtige aanvulling bij de studie van Dr G. Troeschler in 1939 verschenen in het *Westdeutsches Jahrbuch für Kunstgeschichte* (p. 139-214), welke handelen over de uit vroegere eeuwen stammende Gerechtigkeitsbilder. *L. Th. Maes.*

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

Korte inhoud van het verslag van Mr H. P. Brasseur over de specialisering

Dat de crisis bij de Balie ernstig is zal niemand betwisten. De vermindering der zaken is een feit. Een ander is de verflauwing van de achting die ons beroep genoot. Alhoewel het niet binnen het kader van onderhavig verslag valt er de oorzaken van op te zoeken en de remedies er tegen, moeten wij nochtans één der oorzaken van de crisis aanhalen omdat juist de remedie bestaat in het aanvaarden van de specialisering bij de Balie.

De Balie heeft een sociale opdracht. Om deze te kunnen volbrengen moet zij zich aanpassen aan de evolutie van het leven en van het recht. Het blijkt niet dat zij tot op heden deze aanpassing voldoende verwezenlijkt heeft. Zij werd dus door het leven voorbijgestreefd.

Men dient zich dus aan te passen.

Eertijds, om advocaat te worden was het voldoende « een goed gemaakt hoofd te hebben » en stevige kennis van het burgerlijk recht en van het strafrecht te bezitten. Heden is het aldus niet meer gesteld. Het recht heeft aanzienlijke uitbreiding genomen en één enkel man zou er zich niet kunnen op beroemen het te kennen in al zijn domeinen. Maar daarenboven bij uitzondering van het burgerlijk recht zijn al de andere rechten, zelfs het strafrecht beïnvloed en zelfs beheerst door de technische zijde ervan.

Uit die toestand van zaken ontstaat de verplichting van de specialisering.

Hoe deze te verwezenlijken ?

- 1° Door de titel specialist te scheppen, dewelke zal gegeven worden door de Raden der Orde onder gegeven voorwaarden.
- 2° Door een statuut op te richten van de gespecialiseerde « studie » met erbij horende verplichtingen en bijzondere rechten, namelijk beperking van de bevoegdheid.
- 3° Door de ontwikkeling te bevorderen van de Verenigingen.

Welk zal er het gevolg van zijn ?

- 1° De cliënteel zal verwittigd zijn en de specialist kiezen, zij zal aldus een waarborg hebben voor de bevoegdheid.

Het valt niet te betwijfelen dat thans vele zaken ons

ontsnappen omdat de massa van de cliënteel niet weet tot wie zich te wenden. Vanwaar vermeerdering van zaken.

- 2° Beter werk van de gespecialiseerde advocaat, dewelke over meer middelen en meer tijd zal beschikken. Vanwaar verhoging van onze reputatie.

Besluit :

De specialisering wordt ons opgedrongen door de feiten. In de huidige toestand van de maatschappij en van de menselijke kennis is zij onontbeerlijk geworden. Het is slechts één der middelen. Men dient met zijn tijd mee te leven wil men niet ter zijde geplaatst en vervangen worden.

Het uur der keuze is geslagen. Zich integreren of sterven van uitputting.

Samenvatting van het verslag van Mr G. A. Ugeux over de tussenkomst der advocaten voor de Administratieve Commissies

De steeds toenemende ontwikkeling van de werkzaamheden van de Staat, heeft de schepping van veelvuldige administratieve commissies met zich medegebracht.

De belanghebbenden, welke dienen te verschijnen voor bovengenoemde commissies hebben meer en meer de gewoonte aangenomen zich te doen bijstaan of vertegenwoordigen door advocaten, die hen op de hoogte brengen van hun rechten tegenover de Staat, hen leiden gedurende de loop van het geding, dat dikwijls zeer ingewikkeld is, hen helpen in de samenstelling van hun bundel, waarin dikwijls bewijzen voorkomen, die zeer moeilijk te staven zijn.

Sommige van deze commissies lichten de tussenkomende advocaten in, langs hun secretariaten om, van het gevolg gegeven aan de zaak waarin zij plichten vervuld hebben.

Dit is echter niet gebruikelijk, want meestal worden de advocaten niet ingelicht omtrent de genomen beslissing, wat voor hen vele en ernstige moeilijkheden oplevert.

Het is nodig hieraan te verhelpen, door aan de Regering te vragen dat de besturen, tot wier bevoegdheid deze commissies behoren de verplichting zouden naleven aan de raadsman der partijen de genomen adviezen of beslissingen dezer commissies mede te delen. Het is een kwestie van hoffelijkheid tegenover de Balie.

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad - afl. 8 van 24 Februari 1951.

Mr. M. B. Van de Werk, De plaatsing op aanwijzing van de gezinsvoogd. — Mr. J. F. van Deinse, Voorafgaand Getuigenverhoor.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie - 24 Februari 1951 - nr 4179.

Mr. H. A. Drielsma, De heffing van successierecht wegens tijdens de Duitse bezetting opgevallene nalatenschappen van joodse Nederlanders en het transitore Nederlandse recht. — Mr. J. P. Honig, Hypotheek op luchtvaartuigen.

Arbitrale Rechtspraak - Februari 1951 nr 362.

W. N., Nadere overeenkomsten. — N. Okma, De grondslag der arbitrage; geschil.

Journal des Tribunaux - 25 Februari 1951 nr 3885.

Charles Van Reepinghe, Problèmes du Barreau. — Raymond Janne, Grandes et petites misères du Barreau

Revue générale des Assurances et des Responsabilités - nr 10.

Jurisprudence.